

MINISTERSTVO PRÁCE A SOCIÁLNÍCH VĚCÍ

Odbor rodiny a dávkových systémů

Č.j. 2010/35446-211

Vyhodnocení aplikace veřejné služby (závěrečná zpráva analýzy)

V Praze dne 30. 4. 2010

Zpracovali: Mgr. Petr Beck
PaedDr. Petr Niederle

Obsah:

I. Obce neorganizující veřejnou službu	7
II. Obce organizující veřejnou službu.....	8
1. Veřejnou službu organizuje obec (město) sama	8
2. Veřejnou službu organizuje příspěvková organizace obce (města).....	8
3. Veřejnou službu organizuje jiná organizace, pokud ano – jaká.....	9
4. Veřejnou službu organizuje obec (město) pro jiné obce (města) a pro kolik.....	9
5. Jaké činnosti jsou v rámci veřejné služby vykonávány	10
6. Kdo zabezpečuje úkoly při organizování veřejné služby	11
7. Maximální počet míst vytvořených v jednom kalendářním měsíci v roce 2009.....	12
8. Náklady na veřejnou službu v roce 2009	12
9. Jiné návrhy na případné zlepšení veřejné služby	14
10. Další poznámky	16
Závěr	18
Příloha č. 1 – Dotazník k VS.....	20
Příloha č. 2 - Tabulky.....	23
Příloha č. 3 – Důvody neorganizování VS	25
Příloha č. 4 – Konkrétní činnosti ve VS	27
Příloha č. 5 – Návrhy na úpravu a zlepšení VS	30
Příloha č. 6 – Další poznámky	36
Příloha č. 7 – Pozitivní a negativní názory na VS	40

Úvod

Odbor rodiny a dávkových systémů Ministerstva práce a sociálních věcí (dále jen „MPSV“) provedl dotazníkové šetření u obcí s cílem vyhodnotit po roce fungování institut veřejné služby. Podle zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pomoci v hmotné nouzi“) mohou veřejnou službu od 1. 1. 2009 organizovat obce v samostatné působnosti pro osoby pobírající dávky ze systému pomoci v hmotné nouzi. Veřejnou službou se rozumí pomoc obci v záležitostech, které jsou v jejím zájmu. Za výkon veřejné služby se neposkytuje mzda.

Rozhodne-li se obec veřejnou službu organizovat, je povinna uzavřít s osobami v hmotné nouzi smlouvu o výkonu veřejné služby a pojistnou smlouvu kryjící odpovědnost za škodu na majetku nebo na zdraví, kterou osoba vykonávající veřejnou službu způsobí nebo jí bude způsobena.

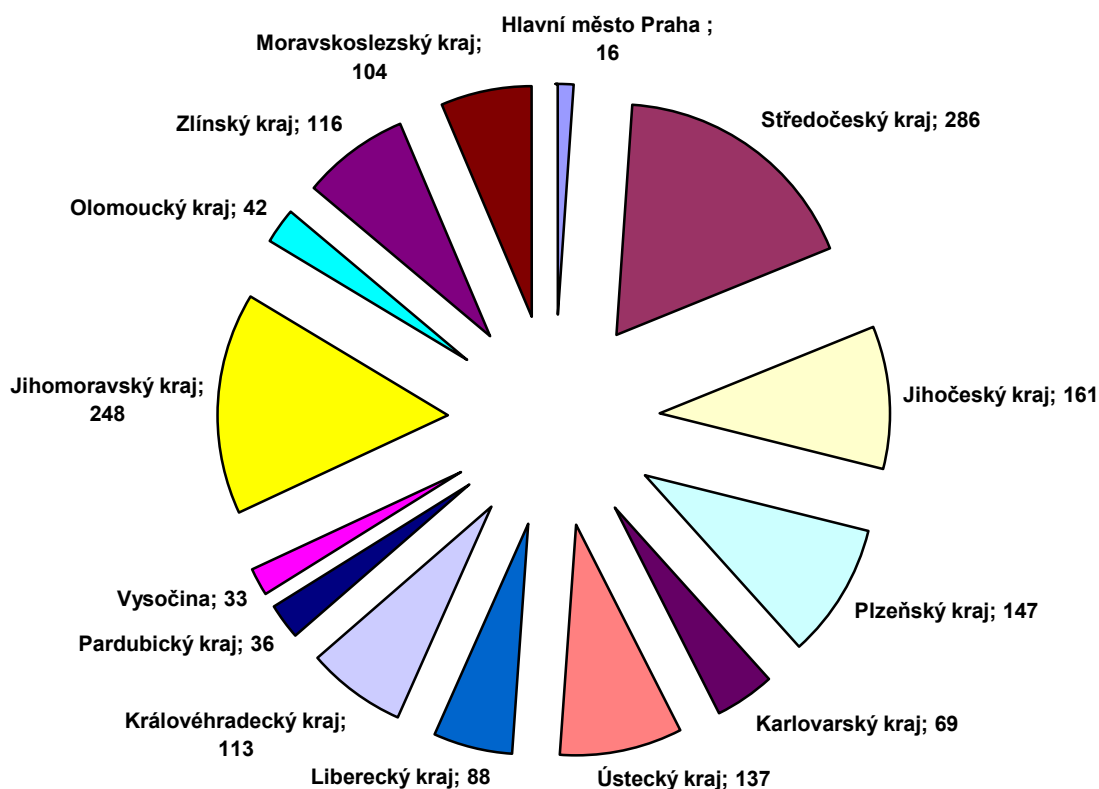
Většina obcí začala veřejnou službu zřizovat od poloviny roku 2009, protože od července 2009 bylo možno uplatnit v systému pomoci v hmotné nouzi jak motivační tak i sankční opatření ke zvýšení aktivity u osob, které pobírají déle než šest měsíců příspěvek na živobytí a mají povinnost pro nárok na tuto dávku zvyšovat si příjem vlastní prací, avšak žádnou aktivitu nevyvíjejí. Mezi hodnocené aktivity patří i výkon veřejné služby. Pokud osoba v hmotné nouzi vykoná veřejnou službu v rozsahu alespoň 20 hodin měsíčně, nedochází u ní k poklesu částky živobytí na existenční minimum. Vykoná-li 30 a více hodin ve veřejné službě měsíčně, dokonce se jí částka živobytí navýší (o polovinu rozdílu mezi jejím životním minimem a existenčním minimem).

Obec má možnost zajišťovat veřejnou službu i prostřednictvím jiných subjektů, a to buď jejím delegováním na vlastní příspěvkové organizace či na jiné organizace (např. soukromé, neziskové aj.). Podmínkou však je, že i činnost těchto organizací bude v případě využití veřejné služby směřována ve prospěch obce.

Výzkum byl proveden formou dotazníku (viz příloha č. 1), ve kterém byly obcím položeny otázky, a to jak uzavřené s jednoznačnou odpovědí ano – ne, tak otevřené, které umožnily podrobnější slovní odpověď. Dotazník byl elektronicky rozeslán ve spolupráci s Ministerstvem vnitra na co nejvíce obcí (v ČR jde o 6.258 obcí – údaj od Českého statistického úřadu za rok 2008). Obce byly požádány, aby vyplněné dotazníky elektronicky zasílaly zpět přímo na MPSV.

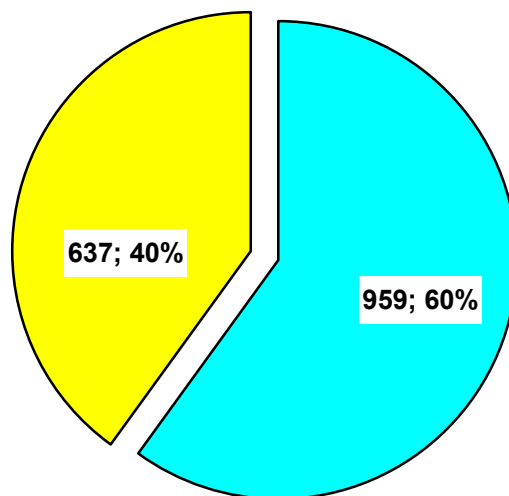
Odbor rodiny a dávkových systémů MPSV obdržel 1.596 vyplněných dotazníků, což je přibližně 26% z počtu všech obcí v České republice. Data z dotazníků byla přenesena do tabulky a rozdělena podle jednotlivých okruhů témat do textového dokumentu. Následně pak byla zpracována souhrnná tabulka s údaji za jednotlivé kraje České republiky (viz příloha č. 2).

Počet obcí (městských částí) podle krajů, které zaslaly dotazníky

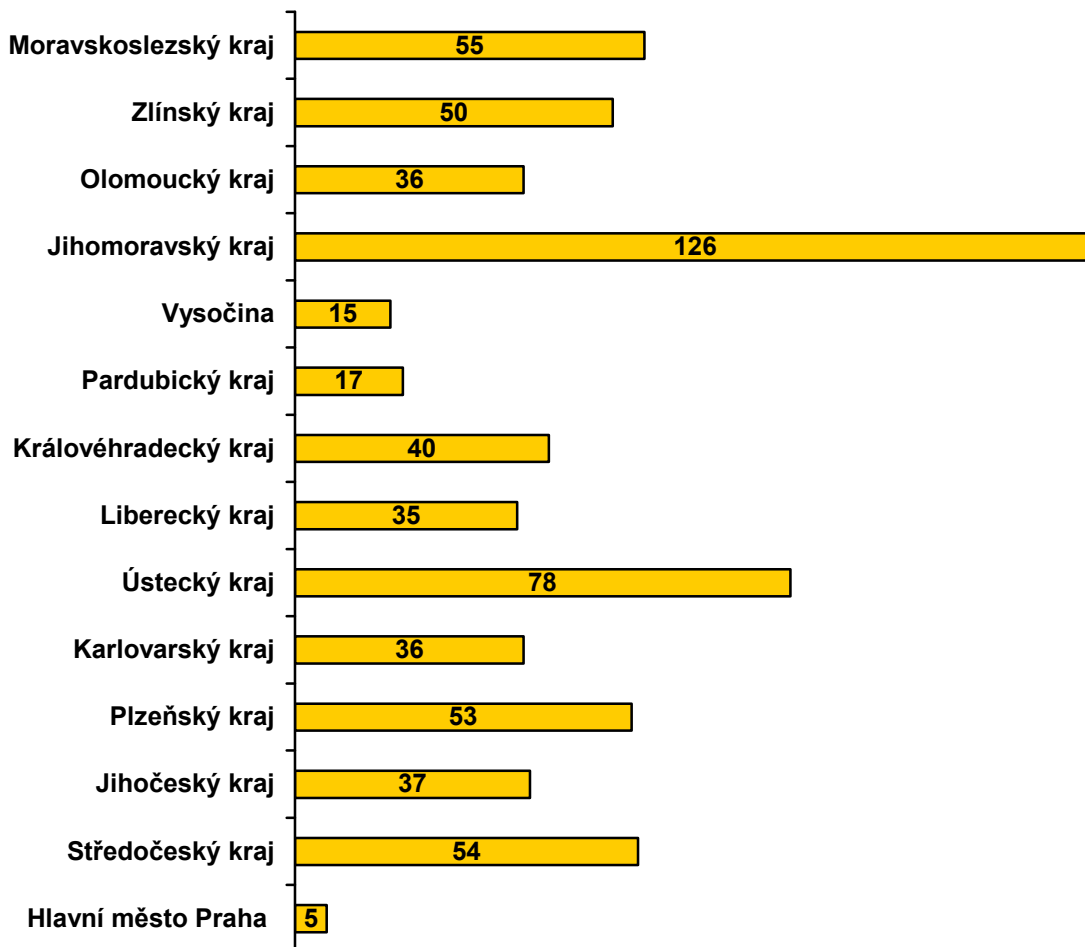
První otázka dotazníku směřovala na samotnou organizaci veřejné služby. Rozdělila obce na ty, které veřejnou službu organizovaly a na ty, které ji nevyužily. Z počtu 1.596 obcí organizovalo veřejnou službu 637 a neorganizovalo 959. Znamená to, že skoro 40% obcí z celkového počtu veřejnou službu provádí.

Počet obcí (městských částí) organizující a neorganizující VS - podle dotazníků

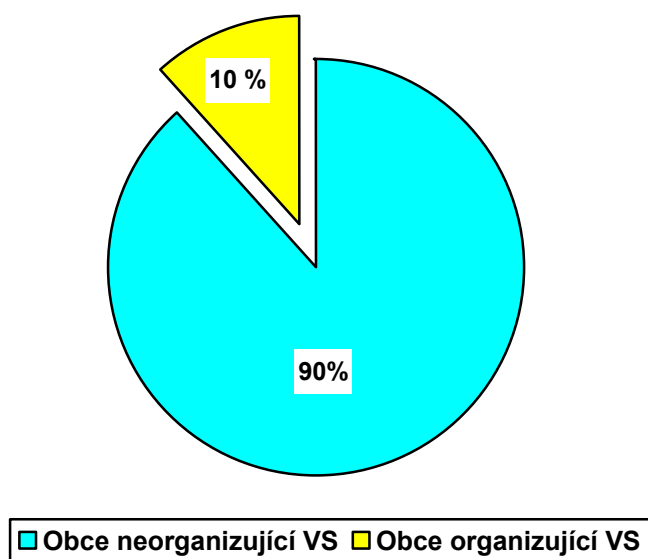
■ Obce neorganizující VS   ■ Obce organizující VS

Počet obcí (městských částí) organizující VS podle krajů

Nelze ale tvrdit, že v České republice organizuje veřejnou službu pouze 637 obcí, protože ne všechny obce na dotazník odpověděly, a proto obcí organizujících veřejnou službu je pravděpodobně více. Pokud by ale byl jejich počet konečný, je možné konstatovat, že z celkového počtu 6.258 obcí provozuje veřejnou službu cca 10% obcí.

Procento obcí (městských částí) organizujících a neorganizujících VS v ČR

I přesto se jedná o zajímavý údaj, neboť doposud MPSV nevidovalo počet obcí, které organizují veřejnou službu, ale pouze přijímalo od obcí žádosti o dotaci na pojistné pro osoby vykonávající veřejnou službu. V roce 2009 požádalo o dotaci 273 obcí a bylo jim poskytnuto 1.273.969 Kč. Z počtu 637 obcí organizujících veřejnou službu si 57% obcí o dotaci nepožádalo a pojištění si buď hradily ze svého rozpočtu a nebo jim bylo pojištění poskytnuto zdarma, popřípadě bylo uhrazeno v rámci celkového pojištění obce.

I. Obce neorganizující veřejnou službu

Obce, které uvedly, že veřejnou službu neorganizují (959 obcí), odpovídaly na otázku, proč veřejnou službu nevyužívají a co by bylo nutné upravit, aby veřejnou službu začaly využívat. Nejvíce uváděly za důvod nezájem ze strany osob v hmotné nouzi o veřejnou službu, popřípadě absence požadavku na zřízení veřejné služby ze strany těchto osob, a to ve 237 případech (cca 25% z celkového počtu obcí, které neorganizují veřejnou službu – dále jen uváděna samotná %). Z toho lze usuzovat, že osoby v hmotné nouzi se neobracejí na své zástupce obce, zda-li by pro ně neměly nějakou činnost v rámci veřejné služby a zřejmě jim ani nevádí, že jim částka živobytí klesne na existenční minimum, a nebo mají tyto osoby v těchto obcích možnost jiné aktivity.

Dalším uváděným důvodem je skutečnost, že obce jsou malé a veřejná služba pro ně není přínosem, nemají podmínky pro její organizování, a to ve 127 případech (cca 13,3%). Ve 109 případech (cca 11,4%) postrádají pracovníka, který by veřejnou službu v obci organizoval, v 72 případech (cca 7,5%) uvádějí jako důvod nedostatek finančních prostředků ke krytí výdajů spojených s veřejnou službou a v 69 případech (cca 7,2%) veřejnou službu neorganizují pro její administrativní náročnost a komplikovaný systém organizování.

Zde je nutné uvést, že personální zatížení a náklady na veřejnou službu se dají redukovat, např. vytvořením pracovního místa v režimu institutu veřejně prospěšných prací. Na základě dohody s úřadem práce může být poskytnut obcím příspěvek na vytvoření pracovního místa, který by pokrýval v podstatě většinu mzdových nákladů. V případě, že je nezbytné zapracování takto umístěného uchazeče o zaměstnání, může úřad práce obci poskytnout také příspěvek na zapracování.

Častým důvodem, proč obec neorganizuje veřejnou službu, je uváděno, že se dává přednost zaměstnávání osob v hmotné nouzi na veřejně prospěšných pracích (109 případů, tj. cca 11,4%), které jsou spoluorganizovány a z větší části hrazeny úřady práce. V řadě případů (18 – tj. cca 1,9%) využívají obce pro práce na zvelebení obce osob v rámci obecně prospěšných prací, které patří mezi alternativní tresty výkonu odnětí svobody.

Četnost dalších důvodů, pro které obce neorganizují veřejnou službu, je již podstatně nižší. Jde např. o nedostatečnou zkušenost obce s organizováním veřejné

služby, zajišťování potřebných prací pro obec na základě dohod o pracovní činnosti, popřípadě tyto práce provádějí zaměstnanci obecního úřadu nebo členové dobrovolných organizací. V 15 případech (cca 1,6%) Rada obce organizování veřejné služby neodsouhlasila. Podrobně jsou důvody neorganizování veřejné služby uvedeny v příloze č. 3 materiálu.

Dílčí závěr: Využít důvody zabraňující obcím organizovat veřejnou službu k přípravě informační brožury pro potřeby obcí.

II. Obce organizující veřejnou službu

Ostatní otázky v dotazníku se již týkaly pouze obcí, které veřejnou službu organizovaly. Jednotlivé odpovědi jsou v následujícím textu přehledně rozděleny a popsány podle pořadí otázek položených v dotazníku.

1. Veřejnou službu organizuje obec (město) sama

Otázkou se zjišťovalo, kolik obcí si zabezpečuje veřejnou službu vlastními silami a kolika obcím vypomáhají další subjekty. Obce mohou veřejnou službu buďto organizovat úplně samy nebo s pomocí jiných institucí a také je možné, aby veřejnou službu provozovalo najednou více organizací i včetně obce. Ze 637 obcí jich 544 odpovědělo, že si veřejnou službu organizují samy, což je 85 % obcí. Dalšími 2 dotazy bylo zjišťováno, jaké subjekty namísto obcí veřejnou službu vykonávají.

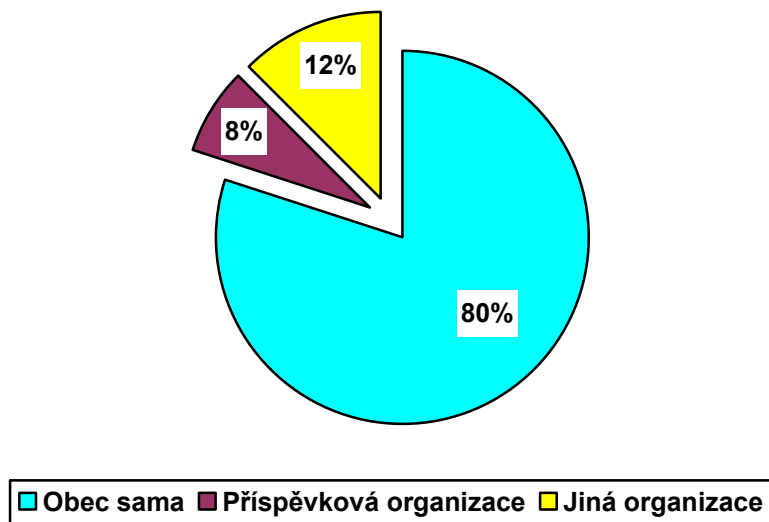
2. Veřejnou službu organizuje příspěvková organizace obce (města)

Pokud obec nechce zabezpečovat veřejnou službu sama, může ji delegovat na svoje příspěvkové organizace. Delegaci lze zabezpečit formou schválení nebo změnou zřizovací listiny příspěvkové organizace. Uvedený způsob schvaluje zastupitelstvo obce. Z počtu 637 obcí takto přeneslo veřejnou službu 51 obcí, tj. 8 %.

3. Veřejnou službu organizuje jiná organizace, pokud ano – jaká

V případě jiných organizací, které by mohly zabezpečovat pro obec veřejnou službu, se realizuje delegace smluvní formou. Uzavírání takovýchto smluv spadá do kompetence rady obce. Z dotazníku vyplynulo, že 84 organizací zabezpečuje veřejnou službu namísto obcí, což se rovná 13%. Za jiné organizace byly zvláště zmiňovány sociální a pečovatelské služby, další města a jejich městské úřady, technické služby, diecézní a charitativní organizace.

Způsob organizace

4. Veřejnou službu organizuje obec (město) pro jiné obce (města) a pro kolik

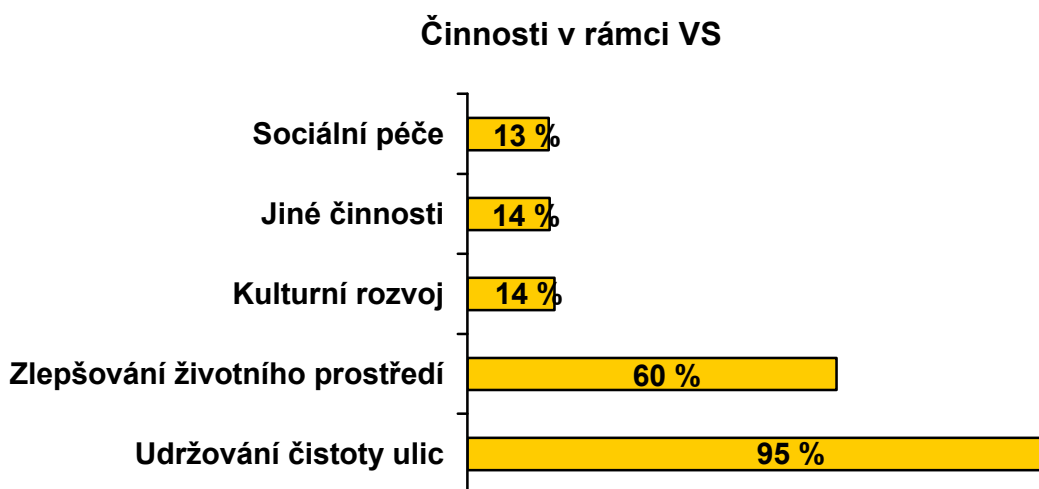
Obce se mohou mezi sebou dohodnout o společné organizaci veřejné služby a uzavřít k tomu veřejnoprávní smlouvu. Jedna obec tak může zabezpečovat veřejnou službu pro více obcí. Ze 637 obcí organizuje 56 obcí (cca 9%) veřejnou službu i pro okolní obce. Rozsah pro kolik obcí je veřejná služba zabezpečována, se pohybuje od 1 obce po 51 obcí. Většina obcí uvedla, že zabezpečuje veřejnou službu pro 1 jinou obec. Nejvíce organizují veřejnou službu pro ostatní obce město Jičín z Královéhradeckého kraje (51 obcí), pro 24 obcí město Humpolec z kraje Vysočina a pro 18 obcí město Duchcov z Ústeckého kraje.

5. Jaké činnosti jsou v rámci veřejné služby vykonávány

Spektrum činností, které je možné v rámci veřejné služby vykonávat, je dosti široké. Obce mohou organizovat najednou i více činností v rámci veřejné služby. Zákon o pomoci v hmotné nouzi vyjmenovává tyto činnosti příkladmo a jedná se zejména o zlepšování životního prostředí, udržování čistoty ulic a jiných veřejných prostranství, pomoc v oblasti kulturního rozvoje a sociální péče. Podle těchto kritérií je rozdělena i otázka a je doplněna i možnostmi vyjmenovat jiné činnosti.

Nejvíce obcí – 606, tj. 95% – zaměstnává osoby v rámci veřejné služby na udržování čistoty ulic a jiných veřejných prostranství. Další frekventovanou činností je zlepšování životního prostředí, a to u 386 obcí (60%). V oblasti kulturního rozvoje je veřejná služba vykonávána u 91 obcí (14%) a v sociální péči u 85 obcí (13%). Jiné činnosti, než jsou výše zmíněné, provádí 86 obcí (14%). Konkrétní činnosti, které obce uvedly, jsou popsány a přehledně rozděleny podle jednotlivých položek v příloze č. 4.

Pro zajímavost uvádíme např. pomoc při odstraňování škod po povodních, otvírání a zavírání místního hřbitova, úklid v neziskových organizacích, výpomoc v psím útulku, pomocné práce a úklid v ZOO, řízení dopravy na přechodu pro chodce, úklidové a vyklízecí práce na základních a mateřských školách, pomoc při organizování kulturních akcí, podpora hasičů a loutkohereckého kroužku, balení knih ve veřejné knihovně, roznáška písemností po městě, drobná administrativní činnost v městských organizacích, údržba místních sportovišť aj.

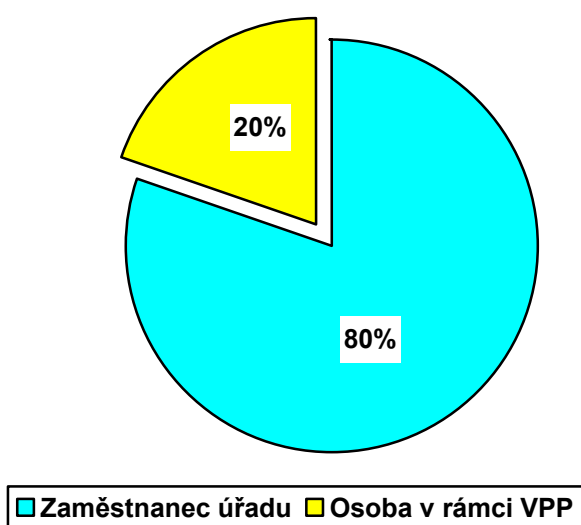
6. Kdo zabezpečuje úkoly při organizování veřejné služby

Pokud se obec rozhodne organizovat veřejnou službu, má podle zákona o pomoci v hmotné nouzi stanoveny určité povinnosti. Mimo povinnost uzavírat smlouvu o výkonu veřejné služby a pojistnou smlouvu má udělovat závazné pokyny při výkonu veřejné služby, zabezpečovat kontrolu výkonu veřejné služby, informovat příslušný orgán pomoci v hmotné nouzi, jestliže osoba zahájila nebo ukončila veřejnou službu a o způsobu jejího výkonu a informovat na písemnou žádost úřad práce, zda a jak byla veřejná služba vykonávána.

Otázka zkoumala, kdo tyto činnosti zabezpečuje, zda zaměstnanec příslušného úřadu a nebo osoba zaměstnána jako organizátor veřejné služby v rámci veřejně prospěšných prací podporovaných úřadem práce. Ve větší míře, a to u 522 obcí (82%), úkoly zabezpečují zaměstnanci úřadu. U 128 obcí (20%) se využívá pomoc osob na veřejně prospěšných prací. Některé obce využívají obě možnosti najednou.

Podle zjištěných dat lze tvrdit, že z 522 obcí má v náplni své práce organizování veřejné služby 784 zaměstnanců, což je průměrně 1,5 zaměstnance na obec. V rámci veřejně prospěšných prací se organizování veřejné služby věnuje 238 pracovníků, což z počtu 128 obcí sčítá průměrně 1,9 pracovníka na obec.

Kdo se věnuje organizaci VS

7. Maximální počet míst vytvořených v jednom kalendářním měsíci v roce 2009

V této otázce byl zjišťován maximální počet míst pro osoby na veřejné službě, které se obcím podařilo v některém z kalendářních měsíců v roce 2009 vytvořit. Čísla jsou u jednotlivých obcí rozdílná a pohybují se v rozpětí od 1 do 340 míst. Nejvíce míst, a to 340, nabídl osobám v hmotné nouzi Litvínov (Ústecký kraj). Dále následují města Karviná (Moravskoslezský kraj) – 293 míst, Chomutov (Ústecký kraj) – 287 míst, Olomouc (Olomoucký kraj) – 280 míst a Břeclav (Jihomoravský kraj) – 250 míst.

Je nutné připomenout, že obce mohou postupovat v případě obsazování pracovních pozic na veřejné službě i tak, že v jednom týdnu přijmou určitý počet osob a umožní jim v tom týdnu vykonat 20 či více hodin a v dalším týdnu přijmou jiné osoby a tímto způsobem lze zabezpečit veřejnou službu za měsíc pro více jedinců. Podle dostupných statistik (OKsystém) průměrně vykonává veřejnou službu zhruba 11 400 osob v hmotné nouzi měsíčně.

8. Náklady na veřejnou službu v roce 2009

Zde obce měly určit odhad nákladů, které musely vynaložit v roce 2009 na veřejnou službu z vlastních finančních prostředků včetně pojistného, které nebylo hrazeno z dotace od MPSV. Některé obce uváděly příliš vysoké sumy (např. 2.500.000 Kč), a proto pracovníci odboru rodiny a dávkových systémů některé údaje ověřovali. Při ověřování bylo zjištěno, že si obce pod pojmem veřejná služba představovaly i veřejně prospěšné práce, obecně prospěšné práce nebo sociální služby a částky ohledně nákladů na veřejnou službu psaly s těmito službami dohromady. Dále obce uváděly do nákladů částky, které musely vynaložit i na pracovní materiál (např. postřiky na škůdce, stavební materiál apod.) a na navýšení mezd pro pracovníky z řad uchazečů o zaměstnání na veřejně prospěšných pracích. Náklady by také měly být odvislé od počtu vytvořených míst v rámci veřejné služby, ale i tyto údaje jsou dosti rozdílné. Je pozoruhodné, že některé obce si nestanovily žádné náklady a jiné obce vymezily náklady ve 100.000 hodnotách. Nelze však u všech obcí náklady ověřovat (muselo by se znovu kontaktovat mnoho obcí), proto lze tyto údaje brát pouze jako orientační.

Ve 128 případech obce uvedly, že jejich náklady jsou 0 Kč, 471 obcí si vyčíslily náklady v rozmezí od 50 Kč až do 857.418 Kč a 38 obcí položku nákladů nevyplnilo. V následující tabulce jsou rozděleny náklady podle částek a je u nich uvedeno, kolik obcí je vynaložilo a také počet míst pro osoby na veřejné službě, které se těmito obcím minimálně a maximálně podařilo v některém z kalendářních měsíců v roce 2009 vytvořit.

Tabulka: Náklady na veřejnou službu v roce 2009

Náklady (v Kč)	Počet obcí	Min. a max. počet míst
50 – 999	40	0 – 20
1.000 – 4.999	170	1 – 24
5.000 – 9.999	62	1 – 40
10.000 – 19.999	58	0 – 287
20.000 – 29.999	27	1 – 110
30.000 – 39.999	21	0 – 250
40.000 – 49.999	10	2 – 45
50.000 – 99.999	33	0 – 293
100.000 – 149.999	21	1 – 340
150.000 – 199.999	12	1 – 280
200.000 – 249.999	7	2 – 240
250.000 – 299.999	4	58 – 95
300.000	1	0
373.951	1	75
409.150	1	7
500.000	1	100
650.000	1	5
857.418	1	120

Z tabulky je zřejmé, že nejvíce obcí, a to 170, napsalo, že mají náklady v rozmezí od 1.000 do 4.999 Kč a minimální a maximální počet míst pro osoby na veřejné službě, které se těmito 170 obcím podařilo v některém z kalendářních měsíců v roce 2009 vytvořit, se pohyboval od 1 místa po 24 míst. Ojedinelé jsou případy, kdy náklady přesahují 300.000 Kč. Pozoruhodný však je údaj od obce Milíře (Plzeňský kraj), kde je uvedeno, že za rok 2009 zde nebylo vytvořeno žádné místo na veřejnou službu, a přesto jejich náklady dosahují 300.000 Kč. Údaj jsme se pokoušeli ověřit, ale nepodařilo se s osobou uvedenou v dotazníku spojit.

Dílčí závěr: Cílenou a větší osvětou směrem k obcím, jak je možné náklady na veřejnou službu co nejvíce redukovat.

9. Jiné návrhy na případné zlepšení veřejné služby

Předposlední otázka dala prostor pro obce, aby se vyjádřily, jak by se dala organizace veřejné služby ještě vylepšit a upravit. Z celkového počtu obcí, které organizují veřejnou službu (637), 169 obcí uvedlo náměty na úpravu organizování veřejné služby, včetně námětů na legislativní úpravu poskytování a hodnocení veřejné služby. Znamená to, že 468 obcí žádné návrhy na zlepšení nemělo a dá se předpokládat, že jim aktuální možnosti organizování veřejné služby vyhovují.

Nejčastěji se objevuje požadavek na státní dotaci na veřejnou službu, a to jak na organizátory veřejné služby na obcích, včetně kontrolních orgánů, tak na úhradu materiálního zabezpečení, tj. především na pracovní a ochranné pomůcky. Obdobně často, a to v různých podobách, jsou vznášeny náměty na zásadní změnu organizace veřejné služby. Především jde o uložení povinnosti obci organizovat veřejnou službu, nebo přenést tuto působnost na stát prostřednictvím úřadů práce. V případě povinnosti přenesené na obec by bylo možné tuto povinnost založit jen tehdy, že se v obci nachází alespoň jedna osoba v hmotné nouzi. S těmito náměty souvisí i požadavek na zavedení obdobné povinnosti pro osoby v hmotné nouzi účastnit se veřejné služby ve stanoveném rozsahu hodin.

Řada námětů směřuje k úpravě počtu odpracovaných hodin ve veřejné službě, a to jak obecné zvýšení, tak určitá diferencovaná bonifikace v případě odpracování většího počtu hodin než 30.

Důležité jsou náměty, které se týkají požadavku na větší informovanost obcí o osobách v hmotné nouzi i na informovanost osob v hmotné nouzi na možnosti zajištění veřejné služby v obci, v regionu, v kraji. Na úrovni kraje se pak doporučuje organizovat setkání (semináře) k problematice veřejné služby a získané pozitivní i negativní poznatky zpracovávat následně do metodiky veřejné služby. Pro praxi je považováno za důležité i zpracování vzorů jednotlivých smluv, které obec v rámci veřejné služby může uzavřít s jinými organizacemi. S tím souvisí i doporučení na přesnější vymezení vazby na pracovní právní předpisy.

Jednou z velice početné oblasti námětů je posuzování zdravotní způsobilosti pro výkon veřejné služby a možnosti prokazování nezpůsobilosti k jejímu výkonu.

Dílčí závěr: Zvážit možnost poskytování státní dotace obci na jedno zřízené místo ve veřejné službě, které je po celý měsíc aktivně osobou v hmotné nouzi využíváno.

Sjednotit zvýšení částky živobytí (bonifikaci) u osob, které jsou společně posuzovány pro účely pomoci v hmotné nouzi a vykonávají veřejnou službu. Připravit a vydat informační brožuru pro potřeby obcí, v níž bude podrobně popsán postup organizování veřejné služby, včetně vzorů potřebných dokumentů (smlouvy, vedení evidence apod.). V rámci metodického řízení krajských úřadů prosazovat semináře, na nichž se zobecní pozitivní i negativní zkušenosti s organizováním veřejné služby. Dohodnout, popřípadě legislativně upravit postupy při posuzování zdravotní způsobilosti osob v hmotné nouzi pro výkon veřejné služby.

Ostatní náměty, zapsané v dotaznících, se většinou vyskytovaly jednotlivě, a to již v návaznosti na zkušenosti, které příslušná obec při organizování veřejné služby získala.

Náměty směřující k legislativní úpravě veřejné služby (viz podrobně příloha č. 5 materiálu): Především jde o podrobnější specifikaci veřejné služby v zákoně o pomoci v hmotné nouzi (větší konkretizace činností, vedení dokumentace, sankce a postihy pro osoby, které se veřejné službě vyhýbají). Řada obcí doporučuje upravit v zákoně otázky týkající se úhrad lékařských prohlídek před výkonem veřejné služby, omezit věkem výkon veřejné služby, event. veřejnou službu organizovat pouze pro osoby zdravotně způsobilé (viz též závěr u předchozích námětů). O organizování veřejné služby by měla být zmínka v zákoně o obcích. Často se objevoval požadavek na zakotvení možnosti povolávání osob v hmotné nouzi do práce ve veřejné službě podle potřeby obce. Rovněž se doporučuje vypustit ze zákona povinnost obecních úřadů informovat příslušný orgán pomoci v hmotné nouzi o aktivitách osob na veřejné službě (§ 62a odst. 3 zákona o pomoci v hmotné nouzi). Více specifikovat rozsah vztahu bezpečnosti a ochrany zdraví při práci pro výkon veřejné služby.

Dílčí závěr: Při přípravě novely zákona o pomoci v hmotné nouzi posoudit znovu náměty, které obce k problematice veřejné služby vnesly a zvážit možnosti jejich využití.

Náměty směřující ke zlepšení organizace veřejné služby (viz podrobně příloha č. 5 materiálu): Nejčastějším požadavkem ze strany obcí bylo zjednodušení administrativy v souvislosti s organizováním veřejné služby. S ohledem na již

zmíněnou potřebu větší informovanosti o veřejné službě a o možnostech této služby v obci, městě, regionu či kraji, navrhuje obce zřízení informačního centra pro uvedený účel, popřípadě organizování burzy možností a příležitostí k uplatnění ve veřejné službě. S tím souvisí i zveřejňování konkrétní nabídky prací, které mohou být v rámci obce, popřípadě v rámci regionu či kraje, ve veřejné službě vykonávány. Přínosným je i doporučení na vyhodnocování veřejné služby, jejího přínosu pro obec a zveřejňování dobrých příkladů účasti osob ve veřejné službě. V neposlední řadě se požaduje zajištění softwaru pro vedení evidence osob na veřejné službě.

Dílčí závěr: V oblasti metodického řízení orgánů pomoci v hmotné nouzi doporučit, aby v rámci základního sociálního poradenství, které ukládá zákon o pomoci v hmotné nouzi, byly vytvořeny předpoklady pro poskytování informací o možnostech veřejné služby v rámci obce, regionu, kraje.

10. Další poznámky

V poslední otázce mohly obce dopsat skutečnosti v souvislosti s veřejnou službou, které nenapsaly v předchozích odpovědích. Obce v řadě případů v těchto poznámkách doplňovaly náměty na úpravu veřejné služby, doplňovaly některé odpovědi (např. rozepsáním finančních nákladů, počtem zaměstnaných osob na veřejné službě aj.) a také zde psaly další připomínky, a to především ve smyslu pozitivního nebo negativního hodnocení veřejné služby. Poznámky, které měly charakter námětů, byly zahrnuty do předchozího oddílu, který obsahuje souhrn námětů na úpravu veřejné služby. V této části je proto uveden pouze přehled pozitivních a negativních vyjádření k organizaci veřejné služby. V příloze č. 6 jsou uvedeny zbývající poznámky, které nebylo možné zařadit ani mezi náměty, ani mezi pozitivní a negativní reakce. V řadě případů jde o informace o zajištění veřejné služby v obci, o problémech s některými osobami v hmotné nouzi a o zkušenostech, se kterými se obce chtějí podělit s ostatními.

Dílčí závěr: Využít poznatky obcí, obsažené v poznámkách k metodickému vedení obecních úřadů při organizování veřejné služby.

Pozitivní ohlasy na organizování veřejné služby

V rámci slovního hodnocení, které bylo součástí průzkumu veřejné služby, hodnotilo pozitivně zavedení veřejné služby a činnosti s ní souvisejícími celkem 23 obcí. Především byl hodnocen pozitivní dopad na osoby v hmotné nouzi, které dlouhodobě nemohly najít vhodné pracovní uplatnění a které jsou tímto způsobem motivovány k zachování pracovních schopností a dovedností. Rovněž je ze strany obcí vyzvedáván dopad veřejné služby na zlepšení čistoty města i na pomoc při vzniku kalamitních situací (např. odklizení sněhu apod.). V řadě případů je uváděna i finanční úspora, kterou práce na veřejné službě pro obec přinášejí. Pracovní zapojení osob v hmotné nouzi se odráží i v názoru ostatních občanů obcí. Podrobnější popis pozitivních zkušeností obsahuje příloha č. 7 materiálu.

Dílčí závěr: Pozitivní ohlasy využít pro popularizaci veřejné služby a pro zpracování případné informační brožury pro obce.

Negativní ohlasy na organizování veřejné služby

Nezájem osob v hmotné nouzi o práci v rámci veřejné služby. Osoby, které jsou v hmotné nouzi, nerady využívají veřejnou službu, raději volí snížení dávky. Pokud ve veřejné službě pracují, je nezbytná důsledná kontrola, protože většina těchto osob nemá potřebné pracovní návyky. Jde o nespolehlivé osoby, které odcizují nebo ničí pracovní náčiní nebo ochranné pomůcky. Patří sem lidé, kteří se vyhýbají normální práci, alkoholici a osoby požívající omamné látky. Často se u těchto osob objevují zdravotní problémy, ať již objektivní nebo subjektivní, které podle jejich názoru, často podpořeném stanoviskem lékaře, brání výkonu veřejné služby. Jedna z obcí považuje veřejnou službu za „nesmysl“ a za zneužívání osob v hmotné nouzi, protože kdo pracuje, má dostat mzdu nebo plat. Rovněž se navrhuje zrušení veřejné služby, protože výsledek práce těchto osob je nulový. Podrobnější popis negativních zkušeností obsahuje příloha č. 7 materiálu.

Dílčí závěr: Analyzovat negativní ohlasy a vyvodit z nich závěry pro získání pozitivních postojů obcí a jejich představitelů k organizování veřejné služby.

Závěr

Výzkum veřejné služby byl velice náročný především na zpracování dat, protože za měsíc se shromáždilo 1.596 vyplněných dotazníků. Pracovníci odboru rodiny a dávkových systémů měli poté na vyhodnocení necelé 2 měsíce, přičemž se ještě museli věnovat i dalším úkolům vyplývajícím z jejich agendy. Z tohoto důvodu jsou zpracovaná data v předkládaném materiálu zestručněna. **Odbor rodiny a dávkových systémů využije veškeré poznatky od obcí k možné legislativní úpravě veřejné služby a metodickému vedení obecních úřadů při organizování veřejné služby, a to i s využitím dílčích závěrů, obsažených v předchozím textu.**

Z celkového počtu navrácených dotazníků vyplynulo, že 60% obcí veřejnou službu neorganizuje. Důvody lze především spatřovat v tom, že osoby v hmotné nouzi neprojevují u obce zájem o tuto službu a nebo se neobracejí s požadavkem zavést veřejnou službu na své zástupce obce. **Proto bude nutné zaměřit se v rámci sociální práce na tyto osoby, a to především na ty z nich, které dlouhodobě setrvávají v situaci hmotné nouze, a je u nich nebezpečí ztráty pracovních návyků.**

Za další důvody zmiňovaly obce, že jsou malé a nemají dostatečný počet pracovníků pro organizování této služby a náklady oproti zisku se jim zdají být příliš vysoké nebo využívají jiný institut pro nezaměstnané občany (veřejně prospěšné práce). **Ukazuje se proto potřeba zpracovat informativní brožuru pro všechny obce a jejich úřady v České republice, v níž budou obsaženy nejen pozitivní zkušenosti obcí, které již veřejnou službu v roce 2009 úspěšně realizovaly, ale i podrobné návody na to, jak se vypořádat s administrativou a s vlastní organizací veřejné služby.**

Pokud se počet obcí, které v dotazníku zaškrtnou položku, že zřídily veřejnou službu, transponuje na všechny obce v ČR, vychází, že přibližně 10% obcí veřejnou službu organizuje. Většina obcí organizuje veřejnou službu sama a nedelegovala ji na jinou organizaci. Obce k organizování veřejné služby využívají spíše své zaměstnance než osoby z řad uchazečů o zaměstnání v rámci veřejně prospěšných prací. **Je proto nezbytné působit na obce, aby ve spolupráci s úřady práce využívaly schopných osob z evidence uchazečů o zaměstnání, kteří mohou místo zaměstnanců úřadu potřebné aktivity spojené s veřejnou službou zabezpečovat.**

Osoby ve veřejné službě převážně vykonávají činnost udržování čistoty ulic a veřejných prostranství. Zkušenosti obcí, které v roce 2009 veřejnou službu využívaly, ukazují, že lze pro tyto osoby nacházet nejrůznější činnosti, které je možné chápat jako činnosti ve prospěch obce. **Do informativní brožury, jejíž příprava se navrhuje, se proto mohou uvést příklady nejrůznějších činností, tak jak jsou uvedeny v příloze č. 4 materiálu.**

Z poznatků získaných v rámci této analýzy vyplynulo, že obce požadují větší finanční spoluúčast státu na organizování veřejné služby (např. státní dotace na jedno zřízené místo ve veřejné službě) a ulehčení administrativních a pracovněprávních požadavků. **Doporučuje se proto v souvislosti s připravovanou novelou zákona o pomoci v hmotné nouzi zvážit možnost poskytnutí státní dotace obcím, které zřídí místo pro veřejnou službu, a to např. z prostředků státní politiky zaměstnanosti.**

Také se prokázalo, že obce institut veřejné služby neznají a nebo si jej pletou s jinými instituty. Neznalost obcí se projevovala i v průběhu sběru dat, kdy obce pracovníky MPSV kontaktovaly telefonicky a žádaly informace k veřejné službě. Mnoho navržených námětů od obcí by vyřešila jejich větší informovanost ohledně veřejné služby. **Jde o další podporu záměru zpracování informační brožury, která musí být dána k dispozici všem obcím. Rovněž se doporučuje využít všech dalších možností, které dávají hromadné sdělovací prostředky k prezentaci veřejné služby, a to jak směrem k obcím, tak i k samotným osobám v hmotné nouzi.**

DOTAZNÍK K VEŘEJNÉ SLUŽBĚ

Prosíme Vás o spolupráci na analýze veřejné služby, kterou Ministerstvo práce a sociálních věcí zpracovává po roce její účinnosti. K analýze bychom od Vás potřebovali vyplnění následujícího dotazníku. **Odpověď označte v příslušném rámečku křížkem.** Žádáme Vás, abyste elektronicky vyplněný dotazník zaslali na adresu: petr.beck@mpsv.cz, a to **nejpozději do 7. 3. 2010**. Do předmětu e-mailu uveďte „Dotazník k VS“. Získané poznatky budou využity pro případnou legislativní úpravu zákona č. 111/2006 Sb., o pomoci v hmotné nouzi, ve znění pozdějších předpisů.

Název obce (města):

Kraj:

Dotazník zpracoval:	tit., jméno, příjmení, tit.	email. adresa	telefon
	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

Využívá Vaše obec (město) veřejnou službu? ANO NE

Pokud odpovíte NE (nezabezpečuje ji obec ani příspěvková organizace obce ani jiná organizace), napište do následujícího rámečku hlavní důvod, proč není veřejná služba využívána a co by bylo nutné upravit, aby Vaše obec (město) veřejnou službu organizovala. Na další otázky v tomto případě neodpovídejte.

Pokud odpovíte ANO, vyplňte prosím následující dotazník (příslušnou odpověď označte křížkem):

	ANO	NE
1. Organizuje veřejnou službu obec (město) sama	☐	☐
2. Organizuje veřejnou službu příspěvková organizace obce (města)	☐	☐
3. Organizuje veřejnou službu jiná organizace	☐	☐

Pokud ano, uveďte která(é):

4. Organizuje veřejnou službu obec (město) pro jiné obce (města)

Pokud ano, uveďte počet:

5. Jaké činnosti jsou v rámci veřejné služby v zájmu obce vykonávány:

- zlepšování životního prostředí
- udržování čistoty ulic a veřejných prostranství
- pomoc v oblasti kulturního rozvoje
- pomoc v sociální péči
- jiné činnosti

Uveďte konkrétní činnosti:

6. Úkoly vyplývající pro obecní úřad ze zákona o pomoci v hmotné nouzi (§ 62a) zabezpečuje¹:

- zaměstnanec úřadu uveďte jejich počet
- osoba v rámci veřejně prospěšných prací uveďte jejich počet

7. Uveďte maximální počet míst pro osoby na veřejné službě, které se Vám podařilo v některém z kalendářních měsíců roku 2009 vytvořit:

8. Uveďte odhad nákladů, které obec (město) musela vynaložit v roce 2009 na veřejnou službu z vlastních finančních prostředků včetně pojistného, které nebylo hrazeno z dotace od Ministerstva práce a sociálních věcí:

¹ Obecní úřad v přenesené působnosti

a) vede evidenci osob vykonávajících veřejnou službu na území obce,
b) uděluje závazné pokyny při výkonu veřejné služby a zabezpečuje kontrolu výkonu veřejné služby,
c) informuje příslušný orgán pomoci v hmotné nouzi o tom, že byl zahájen výkon veřejné služby, že byla veřejná služba ukončena a zda a jak byla veřejná služba vykonávána,
d) podává na základě písemné žádosti úřadu práce informace o tom, zda a jak byla veřejná služba osobou vykonávána.

9. Uved'te návrhy na případné zlepšení organizace veřejné služby:

10. Jiné poznámky v souvislosti s veřejnou službou:

Děkujeme Vám za spolupráci na analýze a za vyplnění dotazníku.

Tabulka 1: Počet – obce (městské části) organizující a neorganizující VS, jakým způsobem se VS v obci organizuje

kraj	počet obcí (měst.č.)	veřejná služba		organizuje				
		ne	ano	obec	příspěvková org.	jiná org.	pro jiné obce	počet od-do
Hlavní město Praha	16	11	5	3	0	3	0	0
Středočeský	286	232	54	47	4	8	4	1 – 6
Jihočeský	161	124	37	27	1	11	3	2
Plzeňský	147	94	53	47	1	5	4	1 – 4
Karlovarský	69	33	36	31	5	5	3	1 – 5
Ústecký	137	59	78	72	5	6	4	2 – 18
Liberecký	88	53	35	33	0	1	3	2 – 8
Královéhradecký	113	73	40	35	8	3	6	1 – 51
Pardubický	36	19	17	13	2	4	6	1 – 4
Vysočina	33	18	15	9	1	5	3	1 – 24
Jihomoravský	248	122	126	109	10	12	5	1 – 2
Olomoucký	42	6	36	20	5	14	2	1 – 17
Zlínský	116	66	50	47	3	2	7	1 – 8
Moravskoslezský	104	49	55	51	6	5	6	1 – 9
ČR	1596	959	637	544	51	84	56	1 – 51

Tabulka 2: Počet – činnosti v rámci VS

kraj	činnosti				
	životní prostředí	čistota ulic	kultura	soc. péče	jiné
Hlavní město Praha	4	5	0	1	0
Středočeský	31	48	9	8	4
Jihočeský	22	33	5	10	4
Plzeňský	24	49	5	8	5
Karlovarský	21	36	7	4	2
Ústecký	47	75	11	11	12
Liberecký	25	33	4	4	8
Královéhradecký	26	38	4	9	2
Pardubický	12	16	5	2	4
Vysočina	12	14	2	3	4
Jihomoravský	71	120	12	8	14
Olomoucký	25	35	6	8	8
Zlínský	32	50	12	4	10
Moravskoslezský	34	54	9	5	9
ČR	386	606	91	85	86

Tabulka 3: Počet – kdo v obci VS zabezpečuje

kraj	zaměstnanec úřadu			osoba v rámci VPP		
	počet obcí	počet zam.	průměr zam./obec	počet obcí	počet zaměstnanců	průměr zam./obec
Hlavní město Praha	4	7	1,8	2	3	1,5
Středočeský	37	46	1,2	12	30	2,5
Jihočeský	27	34	1,3	10	16	1,6
Plzeňský	44	67	1,5	6	7	1,2
Karlovarský	30	41	1,4	11	57	5,2
Ústecký	63	91	1,4	23	37	1,6
Liberecký	29	42,25	1,5	9	10	1,1
Královéhradecký	34	48	1,4	9	11	1,2
Pardubický	16	111,5	7,0	1	2	2,0
Vysočina	13	13,5	1,0	2	2	1,0
Jihomoravský	103	132,125	1,3	11	21	1,9
Olomoucký	29	32,9	1,1	11	12	1,1
Zlínský	46	58	1,3	8	11	1,4
Moravskoslezský	47	59,5	1,3	13	19	1,5
ČR	522	783,775	1,5	128	238	1,9

Tabulka 4: Maximální počet míst vytvořených v jednom měsíci v roce 2009

kraj	max. počet míst - suma			
	celkem	počet obcí, kt. vykázaly	průměr na obec	od - do
Hlavní město Praha	43	4	10,8	3-11
Středočeský	232	44	5,3	1-40
Jihočeský	190	28	6,8	1 - 39
Plzeňský	479	46	10,4	1 - 65
Karlovarský	515	33	15,6	1-98
Ústecký	2294	72	31,9	1-340
Liberecký	436	32	13,6	1 - 66
Královéhradecký	363	36	10,1	1-58
Pardubický	375	17	22,1	1 - 87
Vysočina	186	14	13,3	1 - 100
Jihomoravský	1154	119	9,7	1-250
Olomoucký	888	30	29,6	1 - 280
Zlínský	506	50	10,1	1 - 80
Moravskoslezský	1943	50	38,9	1 - 293
ČR	9604	575	16,7	1 - 340

Důvody, které uvádějí obce v případě, že neorganizují veřejnou službu

Celkem 959 obcí uvedlo, že neorganizuje veřejnou službu. Většina z nich se vyjádřila k důvodu, proč veřejnou službu neorganizují:

- a) Není zájem ze strany uchazečů, popřípadě obce uvádějí, že tyto osoby neuplatňují požadavek na využití veřejné služby, a to **ve 237 případech (cca 25% z celkového počtu obcí, které neorganizují veřejnou službu – dále jsou v závorce uváděna pouze procenta)**
- b) Jsou malou obcí, veřejná služba není pro ně přínosem, veřejná služba má pro ně malý efekt, nezabývají se myšlenkou veřejnou službu organizovat, obec nemá podmínky pro organizování veřejné služby, a to **ve 127 případech (cca 13,3%)**
- c) Dávají přednost zaměstnáním těchto občanů na veřejně prospěšných pracích spoluorganizovaných a hrazených úřady práce, a to **ve 110 případech (cca 11,5%)**
- d) Nemají pracovníka, který by veřejnou službu organizoval, který by dohlížel na osoby pracující ve veřejné službě (nezbytná potřeba dozoru), a to **ve 109 případech (cca 11,4%)**
- e) Nemají zdroje na financování veřejné služby, výdaje na veřejnou službu jsou vyšší než přínos, vysoké vedlejší náklady na veřejnou službu, a to **v 72 případech (cca 7,5%)**
- f) S organizováním veřejné služby je spojena značná administrativní náročnost, jde o komplikovaný systém na organizování, a to **v 69 případech (7,2%)**
- g) Přestože nyní neorganizují, jsou v případě potřeby schopni veřejnou službu organizovat, popřípadě o jejím organizování uvažují, popřípadě ji budou organizovat v roce 2010, a to **ve 46 případech (cca 4,8%)**
- h) Ze strany obce není potřeba veřejnou službu organizovat, protože není pro tyto osoby vhodná činnost, a to **ve 46 případech (cca 4,8%)**
- i) V jejich obci se nenacházejí osoby, které by byly v hmotné nouzi (pobírají dávky pomoci v hmotné nouzi), a to **ve 44 případech (cca 4,6%)**
- j) Obec sama nemá zájem veřejnou službu organizovat, a to **ve 43 případech (cca 4,5%)**
- k) Veřejná služba je pro obec zajišťována jinými obcemi, a to **ve 34 případech (cca 3,6%)**
- l) Obec nemá zkušenosti s veřejnou službou, obce jsou o veřejné službě málo informovány, popřípadě o veřejné službě vůbec nevěděly, potřeba

metodických pokynů a větší spolupráce státu s obcemi, a to **ve 27 případech (cca 2,8%)**

- m) Potřebné práce tohoto rázu zajišťují zaměstnanci úřadu, a to **ve 23 případech (cca 2,4%)**
- n) Potřebné práce tohoto rázu zabezpečují osoby na základě dohod o pracovní činnosti nebo o provedení práce, a to **ve 23 případech (cca 2,4%)**
- o) Obec nemá informace o osobách v hmotné nouzi, kdo je bez práce, nevědí jak tyto osoby oslovit, proto neorganizují, a to **ve 21 případech (cca 2,2%)**
- p) Využívají obecně prospěšné práce, a to **v 18 případech (cca 1,9%)**
- q) Práce provádějí svépomocí, prostřednictvím společenských organizací, prostřednictvím dobrovolníků (nikoli dobrovolnickou službou), a to **v 16 případech (cca 1,7%)**
- r) Rada, popřípadě zastupitelstvo obce organizování veřejné služby neodsouhlasilo, a to **v 15 případech (cca 1,6%)**
- s) Obec má špatné zkušenosti z minulého období s organizací veřejně prospěšných prací nebo obecně prospěšných prací, a to **ve 13 případech (cca 1,4%)**
- t) Obec využila pro tyto činnosti nabídky jiných organizací, a to **v 10 případech (cca 1%)**
- u) Obec místa pro veřejnou službu zřídila, ale uchazeči ztratili zájem, činnost nebyla využita, a to **v 6 případech (cca 0,6%)**
- v) Obec nemá potřebné technické zázemí, a to **v 5 případech (cca 0,5%)**

Další důvody jsou již uváděny pouze jednotlivými obcemi, a to: Obec nemá podmínky pro zaměstnání osob se zdravotním postižením (3), obec by chtěla veřejnou službu organizovat, ale pro určitou činnost nemá vhodné občany (2), malá informovanost občanů o veřejné službě (2), složité školení o bezpečnosti práce (1), negativní zkušenost s osobami na veřejné službě (1), malá motivace u pobírání příspěvku na živobytí (1), složité vyúčtování veřejné služby (1).

Zlepšování životního prostředí v obci

- výsadba a údržba zeleně, výsadba ovocných stromů
- ošetření lesních sazenic/nátěr/
- pěstební práce v obecním lese
- odstraňování posečených hmot, náletových dřevin, úklidy listí
- výřez náletových dřevin
- sekání trávy, stříhání živých plotů
- údržba japonské zahrady
- pletí skalníků
- úprava terénu – rozvoz hlíny
- pomáhání při štěpkování
- pálení větví
- odstraňování černých skládek
- oprava a natírání laviček, plotu a tabulí (město, školky, školy)
- odvoz velkokapacitního odpadu
- pálení klestu v lesích
- pomoc při odstraňování škod po povodních

Udržování čistoty ulic a jiných veřejných prostranství

- úklid města, veřejných prostranství
- úklid veřejné zeleně, pletí záhonů, hrabání trávy,
- v zimě úklid chodníků od sněhu, posyp
- odstraňování posypových hmot z komunikací
- zametání chodníků a veřejných prostranství
- sběr odpadků, vysypávání odpadkových košů
- čištění kontejnerů
- úklid kontejnerových stání, přechodů a podchodů pro chodce, zastávek MHD a odstavných ploch autobusů
- úklid stanišť na tříděný odpad a sběrného dvora
- čištění kanálů, čištění příkopů
- úklid cyklostezek
- čištění trakčních stožárů od polepů
- čištění potoků
- čištění odvodňovacích zařízení
- údržba a úklid u požární nádrže a obecního rybníka
- úklid školních hřišť a okolí škol
- úklidové a pomocné práce v nemovitostech, které jsou v majetku města
- úklidové a pomocné práce ve sportovních areálech
- v zimě zpřístupňování hřbitovů, odpadových hnízd, čekáren

Pomoc v oblasti kulturního rozvoje

- organizace vánočních a společenských akcí
- pořadatelská činnosti při sportovních akcích

- pomoc v domě dětí s pořádáním kulturních akcí
- v oblasti sportu (fotbal, pinpong), cestovní ruch
- úklid muzea, pomocné práce v muzejním depozitáři
- údržba naučných stezek, péče o drobné památky a jejich okolí (Hnutí Brontosaurus)
- úklid a příprava sálu pro veřejné akce

Pomoc v oblasti sociální péče

- pomoc v dobrovolnických organizacích a v neziskových organizacích
- pomoc při pořádání sbírkových charitativních akcí
- pečovatelská služba o naši občanku
- pečovatelská služba – dovoz obědů (Objednávky, dovoz, rozvoz obědů pro seniory v obci)
- desinfekce jídlonosičů – pečovatelská služba
- šití polštářů, opravy oděvů (azylový dům)
- pomocné a úklidové práce v domovech pro seniory, v domovech důchodců (prádelny, údržba domů, omezeně i pomoc v péči o seniory),
- pomoc v kuchyni, úklid pokojů v domě seniorů
- sezónní mytí oken v objektech, ve kterých sídlí kluby důchodců a jídelna pro seniory, jejichž zřizovatelem je město
- pečovatelské úkony
- pomocné práce na recepci v Azylovém domě pro klienty s pracovním omezením
- pomocné práce při údržbě azylového domu, popř. jiných zařízení
- úklidové práce v domech s pečovatelskou službou v době pracovní neschopnosti uklízeček
- úklidové práce na Charitě a v denním stacionáři
- pomocné síly v kuchyni (nemocnice U milosrdných bratří)
- pomoc v nemocnici
- pomoc přestárlým v domácnosti
- sociální poradenství
- pomoc v humanitárním skladu a v šatníku
- společnice při procházkách

Jiné

- ve spolupráci s Městskou policií se vyčlenila skupina lidí, převážně Romů, kteří se podílejí na dohledu nad veřejným pořádkem na problémovém sídlišti
- práce s romskou komunitou (zájmová činnost dětí)
- pomoc při údržbě a úklidu hřbitova, jeho otvírání a zavírání
- výpomoc ve psím útulku
- čištění ve výbězích zvířat, zimních ubikací zvířat, čištění kanalizačních šachet, čištění nákladních vozidel
- pomocné práce a úklid v ZOO
- práce při údržbě zeleně v nemocnici
- úklidové a pomocné práce v ZŠ, v dětském domově, v Domě dětí a mládeže a mateřských školách
- úklid v půdních prostorách školských zařízení

- třídění dlažebních kostek, škrabání cihel, čištění dlaždic pro další použití při opravě cest
- pomocné zednické práce
- vyklízení objektů, které v budoucnu čeká rekonstrukce
- vyklízení městských bytů, pomoc při potřebném stěhování
- stěhování nábytku od občanů-dárců města pro ubytovnu města
- údržba obecních bytů (společných prostor)
- pomocné práce pro Technické služby
- natírání mobiliáře, mytí oken, skel na zastávkách apod.
- pomoc při demolici drobných staveb a nakládce odpadu
- úklid prostor nízkoprahového klubu pro děti a mládež
- administrativní a kancelářská činnost, drobná administrativní činnost v městských organizacích
- práce v městské knihovně (balení knih, výpůjčka knižního fondu, úklid v knihovně)
- práce na jednotlivých odborech městského úřadu – práce na PC, v archívu, administrativní práce
- úprava poštovních obálek s doručenkou, které má úřad v zásobě a nesplňují podmínky podle platných předpisů, tzn. opatření každé obálky samolepkami s textem
- úklid služebních automobilů
- úklid kanceláří
- práce na sběrném dvoře technických služeb
- úklid ubytoven města, ve kterých žijí občané, kterým hrozí soc. vyloučení
- hlídání přechodů pro chodce před základními školami v době příchodu dětí do školy
- řízení dopravy na přechodu pro chodce
- udržování „dětských koutků“ a dětských hřišť
- malování společných prostor v obytných domech města + ubytoven
- úklid prostoru fary a kostele
- podpora místního sportovního oddílu, podpora hasičů, loutkohereckého kroužku
- pomoc příspěvkovým organizacím – úklidy půd, příprava na malování, natírání plotů, herních prvků apod.
- roznáška písemností po městě
- pomocné obslužné práce při péči o žáky

Jiné návrhy na případné zlepšení veřejné služby

Nejčastěji vyslovované návrhy:

1. Státní dotace na výdaje spojené s materiálním zabezpečením výkonu veřejné služby (výpočetní technika, kancelářské potřeby, pracovní nářadí a pomůcky, provoz dopravní techniky-PHM, částečná kompenzace nákladů, paušální částka), **vedlo 21 obcí.**
2. Státní dotace na úhradu platů organizátorů veřejné služby, dohlížitelů (mistrů), kontrolorů, např. formou pravidelného měsíčního příspěvku, popřípadě státní dotace na jedno pracovní místo k zabezpečení veřejné služby, **vedlo 20 obcí.**
3. Zvýhodnění osob, které mají zájem odpracovat více jak 30 hodin na veřejné službě, např. 40 a více, **vedlo 11 obcí.**
4. Změnit možnost obce organizovat veřejnou službu na povinnost tuto veřejnou službu organizovat, popřípadě přenést tuto povinnost na pověřené obecní úřady, resp. povinnost organizovat veřejnou službu v případě, že je v obci osoba, pobírající dávky pomoci v hmotné nouzi, **vedlo 7 obcí.**
5. Změnit koncepci veřejné služby, převést z obce na stát (státní instituci), veřejnou službu zabezpečovat prostřednictvím úřadu práce, a to jak administrativně, tak včetně dohledu, tj. posílit kontrolní úlohu tohoto úřadu, zintenzívnit práci zprostředkovatelů práce u klientů, kteří neprojeví zájem o veřejnou službu, **vedlo 7 obcí.**
6. Změnit možnost účasti na veřejné službě pro osoby v hmotné nouzi na povinnost, popřípadě tuto povinnost upravit pro zvláštní případy (mimořádné události, např. v době sněhové kalamity), event. vypracovat samostatný zákon o povinném zařazení osob v hmotné nouzi do veřejné služby, **vedlo 7 obcí.**
7. Sjednocení bonifikace v případě odpracování 30 a více hodin ve veřejné službě v kalendářním měsíci, **vedlo 5 obcí.**
8. Zabezpečit větší informovanost a motivaci osob v hmotné nouzi (nezaměstnaných) o možnostech pro výkon veřejné služby, prosazovat institut veřejné služby do povědomí občanů, měst a obcí, **vedlo 5 obcí.**
9. Navýšit počet hodin vykonaných ve veřejné službě pro účely poskytování sociálních dávek (více jak 20), popřípadě v zimních měsících v souvislosti se sněhovou kalamitou navýšit o vyšší počet (např. 100 hodin), event. zakotvení povinnosti nastoupit veřejnou službu v případě mimořádných situací, **vedlo 5 obcí.**
10. Obec nezná osoby, které pobírají dávky pomoci v hmotné nouzi, potřeba výměny informací mezi orgánem pomoci v hmotné nouzi a obcí, zavést povinnost, aby se nezaměstnaní (osoby v hmotné nouzi) hlásili na obci, v níž mají trvalý pobyt, aby obec měla přehled a mohla je pro práci pro obec využít, **vedlo 5 obcí.**
11. Zřídit nové pracovní místo pro kontrolu výkonu veřejné služby a tak posílit tuto kontrolu, **vedly 4 obce.**
12. Řešení situace osob, které nastoupí veřejnou službu na základě sepsané smlouvy, po určité době (často i po několika hodinách) odstoupí, popřípadě nic nedělají (špatná pracovní morálka), možnost předčasného ukončení smlouvy, **vedly 4 obce.**

13. Řešit vyhýbání se veřejné službě z důvodu zdravotního stavu, potvrzování nemocnosti, především potvrzování krátkodobé nemocnosti, **uvedly 3 obce.**
14. Upravit spolupráci s lékaři při posuzování schopnosti výkonu veřejné služby tak, aby bylo jejich potvrzení pro uvedený účel tolerováno pouze dva resp. tři měsíce a následně bylo požadováno posouzení lékařskou posudkovou službou, neúčtovat osobě tarif za prohlídku ale fakturovat tuto částku orgánu pomoci v hmotné nouzi, **uvedly 3 obce.**
15. Organizovat na úrovni kraje porady (semináře) k problematice veřejné služby, pozitivní i negativní zkušenosti zapracovat do metodiky, **uvedly 3 obce.**
16. Vypracovat vzor smlouvy o delegování veřejné služby na jinou organizaci, **uvedly 3 obce.**
17. Upravit konkrétněji vazbu na pracovní právní předpisy v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci (co se z těchto předpisů použije a co ne), **uvedly 3 obce.**

Další možné jednotlivé návrhy na úpravu podmínek pro veřejnou službu:

Legislativa:

1. Nevhodnost propojení samostatné působnosti obce s přenesenou působností v souvislosti s organizováním veřejné služby a jejím následným zabezpečením.
2. Legislativně řešit situace, kdy osoba nevykonává veřejnou službu, protože ji obec neorganizuje.
3. Legislativně řešit situaci, kdy i s ohledem na nevykonávání veřejné služby dochází po šesti měsících pobírání příspěvku na živobytí k poklesu živobytí na existenční minimum a osoba má přitom potřebu dietního stravování.
4. Omezit věkem povinnost vykonávat veřejnou službu.
5. Zajistit automatické pojištění osob ve veřejné službě státem.
6. Legislativní řešení úhrady zdravotní prohlídky před výkonem veřejné služby (poskytování mimořádné okamžité pomoci administrativně náročné, zatěžuje orgány pomoci v hmotné nouzi).
7. Řešit poskytování mimořádné okamžité pomoci na úhradu lékařské prohlídky, osoby tuto dávku dostávají až po zaplacení – doporučení úhrada prostřednictvím faktury od lékaře, úhrada je pro klienty z vlastních prostředků mnohdy vysoká, možnost zpětné úhrady ze strany orgánu pomoci v HN problematická – klient v době podání žádosti o proplacení úhrady např. již není občanem v HN.
8. Řešení situace, kdy je zaplacená prohlídka pro účely veřejné služby a lékař výkon veřejné služby nedoporučí.
9. Řešení situace, kdy obec nemá pro osobu se zdravotním omezením na základě posouzení lékaře potřebnou činnost na veřejné službě.
10. Veřejnou službu organizovat pouze pro osoby zdravotně způsobilé.
11. Zavést ocenění dobrých pracovníků na veřejné službě navýšením částky živobytí o 200 – 300 Kč měsíčně, popřípadě zasílat písemné poděkování za dobrý výkon veřejné služby.
12. Odstranit znevýhodnění invalidních důchodců bez nároku na invalidní důchod – nemají možnost zvýšení částky živobytí v případě odpracování 30 hodin na veřejné službě.

13. Pojem veřejná služba upravit v zákoně o obcích.
14. Organizace veřejné služby by neměla být spojena s hmotnou nouzí. Tiskopis k veřejné službě by měl být na webové stránce MPSV ke stažení.
15. Upravit bližší specifikaci veřejné služby v zákoně o pomoci v hmotné nouzi (konkretizace činností, dokumentace, administrativa, sankce a postihy pro nepřizpůsobivé zájemce o veřejnou službu, řešení zdravotní indispozice).
16. Řešení situace osob, které mají zájem o veřejnou službu, ale zdravotní stav jim tuto službu nedovoluje vykonávat.
17. Zařadit organizaci veřejné služby do zákona o zaměstnanosti, provázanost s úřadem práce – aktivní politika zaměstnanosti.
18. Vyřadit účastníky veřejné služby, kteří neplní smluvní ujednání o výkonu veřejné služby z řad účastníků veřejné služby na tři měsíce.
19. Upravit počet základních hodin veřejné služby z 20 na 24 (3 x 8).
20. Upravit, aby lékařská prohlídka stanovila přesný rozsah práce, kterou může osoba na veřejné službě vykonávat.
21. Snížit výši příspěvku na živobytí (obecně) a získané prostředky poskytnout formou dotace obcím na základě prokázaného počtu smluv s osobami v hmotné nouzi na veřejné službě.
22. Upravit možnost povolání osob v hmotné nouzi do práce ve veřejné službě podle potřeby města.
23. Do zákona o pomoci v hmotné nouzi zakotvit v rámci sociální práce povinnost zjišťování důvodů nezájmu o využití veřejné služby.
24. Více motivovat osoby v hmotné nouzi pro výkon veřejné služby různými sankcemi.
25. Sjednotit systém veřejně prospěšných prací a veřejné služby (oba systémy by měly fungovat stejně).
26. Veřejná služba by měla být řízena z úrovně obce s rozšířenou působností.
27. Zrušit povinnost obecního úřadu, uvedenou v § 62a písm. c) zákona o pomoci v hmotné nouzi, tyto úkoly musí zabezpečit osoby v hmotné nouzi samy, zjednodušit práci s potvrzeními o výkonu veřejné služby.
28. Řešení bonifikace v případě společně posuzovaných osob, kdy jedna osoba odpracuje 30 a více hodin na veřejné službě a druhá osoba poklesne na existenční minimum.
29. Dát pracovníkům orgánu hmotné nouze pravomoc tolerance výkonu veřejné služby ve výjimečných odůvodněných případech.
30. Neposkytovat MOP dávky navíc, pokud neplní veřejnou službu.
31. Větší důraz v zákoně na povinnost vykonávat veřejnou nebo dobrovolnickou službu pro osoby dlouhodobě závislé na dávkách pomoci v hmotné nouzi, např. od 12 měsíců nepřetržitého pobírání dávek.
32. Větší počet povinných hodin u dlouhodobých klientů pobírajících dávku v hmotné nouzi, např. půl roku povinných 20 hodin, po půl roce 30 hodin atd.
33. Zvýšení bonifikace příjemců dávek za výkon veřejné služby.

Sankce

34. Řešit situaci, kdy osoba neodpracuje na veřejné službě stanovený počet hodin bez uvedení vážných důvodů, ukončením výplaty dávek a ukončením evidence na úřadu práce.

35. Každá osoba, která je v evidenci úřadu práce jako uchazeč o zaměstnání, má povinnost odpracovat 20 – 30 hodin na veřejné službě, aby jí vznikl nárok na podporu v nezaměstnanosti.
36. Stát by měl vyvinout větší tlak na lidi, kteří by mohli pracovat, ale nechtějí, nebo nemají potřebu.
37. Finanční postih u těch, kteří VS nevyužili, není dostatečně citelný. Někteří také ztrácí postupem dlouhého času bez pracovní činnosti pracovní návyky.
38. Ti co nenastoupí bez udání uznaných důvodů omezit i na sociálních dávkách na minimum Ti co nenastoupí, zahájit s každým správní řízení „pro opovrhování institucí (úřadem) a výzev“ s možností zastavení výplaty dávek nebo jejich omezení na minimum. Dále možnost informovat další instituce o podniknutých krocích (např. Fond ohrožených dětí).
39. Institut veřejné služby jako myšlenka podpoření zaměstnání a uchování pracovních návyků u nezaměstnatelných klientů je dobrá. Bez následných dostatečných sankčních opatření však nemá smysl, protože stále se budou z řad klientů na dávkách soc. péče rekrutovat ti, kteří ač by mohli nikdy pracovat nebudou.

Organizace

40. Zabezpečit, aby se osoba v hmotné nouzi zajímala o možnost vykonávat veřejnou službu nejprve v obci, kde má trvalý pobyt, a teprve v případě, že tato obec veřejnou službu neorganizuje, se o veřejnou službu zajímala v jiné obci.
41. Zjednodušit administrativu v záležitosti pojištění osob na veřejné službě, zrušit povinnost dokládání, že se pojištění uhradilo, informovat o způsobu pojištění osob na veřejné službě.
42. Zabezpečit proškolení pracovníků úřadu o organizování veřejné služby.
43. Zjednodušit administrativu v souvislosti s organizováním a kontrolou veřejné služby.
44. Zřízení informačního centra o možnostech veřejné služby v rámci regionu (kraje, města), eventuálně uspořádání „burzy“, která by možnosti veřejné služby nabízela.
45. Zveřejňovat konkrétní nabídky prací, které mohou být v rámci obce na veřejnou službu nabízeny, tuto nabídku zasílat např. orgánům pomoci v hmotné nouzi, úřadům práce apod.
46. Při organizování veřejné služby spolupracovat s azylovými domy event. s ubytovnami, kde jsou ubytovány nezaměstnané osoby (osoby v hmotné nouzi).
47. Vyhodnocovat veřejnou službu, její přínos pro obec, zveřejňovat dobré příklady osob na veřejné službě.
48. Nevydávat potvrzení o odpracovaných hodinách pokud osoba neodpracuje stanovený minimální počet hodin, popřípadě neodpracuje žádné hodiny (snížení administrativy), nezapočítávat odpracované hodiny při hrubém porušení pracovní kázně, odcizení nebo ztrátě náradí.
49. Zajistit počítačový program k vedení evidence osob na veřejné službě, resp. předepsat jednotnou formu evidence výkonu veřejné služby event. zavést jednotné knížky, do nichž by se potvrzoval výkon veřejné služby včetně hodnocení.

50. Zlepšení spolupráce a koordinace činností vykonávaných veřejnou službou v rámci obce s jinými organizacemi, nacházejícími se na území obce (města).
51. Zajistit lepší spolupráci úřadů práce s městy, které organizují veřejnou službu (osoby se na veřejné službě často učí pracovat). Posoudit zabezpečení osob na veřejně prospěšné práce – požadavek na ně je sdělen v listopadu, vyřízení v březnu následujícího roku.
52. Zobecňovat informace od obcí, které veřejnou službu organizují (reference).
53. Ve velkých městech organizovat veřejnou službu centrálně, nikoli po městských částech.
54. Smlouvu o veřejné službě precizovat, propracovat, nejen odkazovat na podpůrné využití zákoníku práce, tím předejít možným problémům, např. při úrazu osoby vykonávající veřejnou službu.
55. U malých obcí není možné zajistit organizaci veřejné služby po celý rok.

Bezpečnost a ochrana zdraví při práci

56. Rizika související s ochranou zdraví při práci – možnosti řešení.
57. Řešit proplácení nákladů za školení o bezpečnosti a ochraně zdraví při práci, školení bezpečnosti a ochrany zdraví při práci by měly zajišťovat úřady práce pro všechny uchazeče o veřejnou službu souhrnně.
58. V rámci školení o bezpečnosti a zdraví při práci zohlednit zdravotní postižení osoby, která má vykonávat veřejnou službu.

Úřady práce

59. Ve spolupráci s úřadem práce proškolit osobu pro určitou práci na veřejné službě /např. práce se sekačkou, křovinořezem apod.) v rámci rekvalifikace.
60. Zvážit nutnost vázání dotace na osobu vykonávající veřejně prospěšné práce na tuto osobu (konkrétní jméno). V případě odchodu tohoto pracovníka z pozice osoby koordinující veřejnou službu nastává problém, musí být poskytnuta nová dotace na jiného pracovníka. Vázání veřejně prospěšné práce na stanovený počet hodin.
61. Je třeba řešit spolupráci s úřady práce, které pod trestem vyřazení z evidence zvou klienty v době, kdy vykonávají veřejnou službu a „vůbec je nezajímá“, že klienti nesplní zákonem požadované hodiny. Výkon VS by měl být jeden z důvodů, pro které by měl ÚP činit výjimky a umožnit změny termínu návštěvy. Další otázkou je nemoc nebo OČR klienta v době výkonu VS - pokud obec neumožní klientovi si tento čas „nadělat“ přijde o bonus, řešeny jsou pouze dlouhodobé nemoci.
62. Úkoly vyplývající pro obecní úřad ze zákona o pomoci v hmotné nouzi (§62a) zabezpečuje MÚ silou osob v rámci veřejně prospěšných prací, kdy není dořešena otázka vybavení a přiměřeného ohodnocení těchto pracovníků (úkoly vyžadují samostatnou a tvůrčí práci na poli administrativy, koordinace a spolupráce s ostatními subjekty i objekty, kdy v zásadě jde často o sociální práci s různorodými skupinami osob).
63. Zaměstnance, jehož úkolem je organizovat činnost skupiny až 20 osob vykonávajících veřejnou službu, dotoval úřad práce jen 6 měsíců (tj. do 31.12.2009). Vzhledem k tomu, že práce tohoto „parťáka“ je namáhavá jak fyzicky, tak psychicky (a stávající se velmi osvědčil), žádali jsme o prodloužení dotace na téhož člověka. Výsledkem bylo doporučení ÚP, ať si ho

zaměstnáme bez dotace, když jsme s ním spokojeni. Od 1. ledna 2010 tak hradíme jeho plat jako zaměstnanci zařazenému do magistrátu v plné výši z vlastních prostředků.

Finance

64. Úhrada ochranných prostředků prostřednictvím mimořádné okamžité pomoci, osobám, které dobře pracují po určitou dobu (2–3 měsíce), pokud by nevykonával, šlo by o přeplatek.
65. Zvážit dotaci neziskovým organizacím využívajícím veřejnou službu – motivace.
66. Využít na organizaci a administraci veřejné služby prostředky z dotačních titulů na podporu rozvoje lidských zdrojů.
67. Pro větší rozšíření uvedené aktivity ve městech a obcích by určitě přispělo zavedení finančních stimulů – paušálních dotací v návaznosti na počtu klientů vykonávajících veřejnou službu v daném období, případně vztažených k počtu klientů na dávkách pomoci v hmotné nouzi. Vhodné by bylo rovněž dlouhodobé dotování činnosti koordinátora pro výkon veřejné služby.

23 obcí uvedlo, že s realizací veřejné služby nemají žádné problémy a **současný stav a praxe jim vyhovuje**. Velmi pozitivní zkušenosti uvedla města Zlín, Kopřivnice a Krnov a městyse Kolovek. Tyto zkušenosti se doporučuje využít pro argumentaci ve prospěch veřejné služby.

Další poznámky k problematice veřejné služby

Problém s dotacemi na pracovníky-mistry z ÚP na vedení VS – ministerstvo dosud neschválilo dotace na výše uvedené pracovníky. Obec tudíž musí doplácet mzdu ze svého rozpočtu. Dotace je od druhého týdne v březnu schválena. Vyšší výdaje jsme proto měli v tomto roce naštěstí jen v měsíci únoru.

Jinak ÚP nyní také navíc sdělil, že dotace na odměnu na zapracování pracovníků VS nebyly pro letošek schváleny. Vloni sice ano, ale nebyly by možné k využití pro zaměstnance obce, ale opět pouze pro občany v evidenci ÚP.

Nelze splnit příslušná ustanovení platného zákoníku práce; nemáme vhodné prostory pro tyto pracovníky.

Orgán pomoci v hmotné nouzi v současné době má velice málo možností, dlouhodobě zneužívatele dávek přinutit k výkonu veřejné služby. Velice diskutabilní je např. možnost odejmout dávku v případě opakovaného odmítnutí VS vykonávat ze strany příjemce dávek (pomohlo by něco podobného jako je úprava v zákoně o zaměstnanosti). Rozhodnutí o odejmutí dávky s odůvodněním, že se tím klient připravuje o pracovní zkušenosti a návyky a tím sabotuje svou šanci na umístění na trhu práce v souvislosti s § 12 zákona o pomoci v HN, leč který odvolací orgán nepoddrží. Samozřejmě s tím souvisí i nutnost definovat výjimky – matky s malými dětmi, osoby dlouhodobě nemocné, v důchodovém věku, nezletilí apod. Ale na druhou stranu s tím souvisí i povinnost obcí VS zřídít, protože kdyby měl mít klient povinnost ji vykonávat, musí mít kde.

Neschopenky – lékaři osobám v evidenci ÚP nevystavují neschopenky, ÚP obecně a orgány HN pro účely VS vyžadují rozdílné doklady od lékaře o PN, někteří lékaři odmítají každý měsíc neschopnost jakkoliv potvrzovat, jiní ochotně údaje vyplní. Někteří lékaři uvedou např.: léčba pokračuje, ale často se jedná o běžnou léčbu, která by nezakládala nárok na PN, klienti tyto věci nechápou, domnívají se, že na VS nastoupit nemusí. Pracovnice HN musí pak svádět komplikovaná jednání s klienty, kteří se domnívají, že vyjádření lékaře „je zákon“ a odmítají skutečnost, že orgán HN ještě dále situaci zkoumá a vyhodnocuje ke vztahu VS.

Příjemci dávek pomoci v hmotné nouzi nemají před zákonem o pomoci v hmotné nouzi stejné postavení, jelikož jsou kráceni na dávkách i ti, kteří chtějí veřejnou službu vykonávat, ale většina malých obcí VS nezřizují. To znamená, že „benefity“ na státních dávkách jsou podmíněny vůlí a možnostmi obcí veřejnou službu zřídít. Nejsou tedy rovné podmínky pro nárok na dávky pomoci v hmotné nouzi – příspěvek na živobytí.

Do veřejných prací se zapojuje v průměru 42% lidí, kteří jsou v hmotné nouzi. Proto je podezření, že spousta lidí, kteří jsou na Úřadu práce, dělá „na černo“ a pobírá jenom sociální dávky od státu „jako kapesné“. Chtělo by to zvýšit kontrolu inspektorátů bezpečnosti práce, případně ve spolupráci s úřady práce u lidí, kteří přechází do hmotné nouze a dělat taky postihy při zjištění, že člověk zařazený do hmotné nouze pracuje „na černo“.

Je nedostačující činnost úřadu práce, který se staví liknavě k zajišťování zaměstnání dlouhodobě nezaměstnaným, na rekvalifikace nenavazuje pracovní zařazení. Aktivizační individuální plán z ÚP neřeší dlouhodobě nezaměstnané, u některých jako jedno z opatření se objevuje veřejná služba.

Problémy, které v souvislosti s VS řešíme, jsou zejména v chování klientů, kteří jsou z velké části vulgární, jejich vystupování často překračuje únosnou míru chování. Klienti si neustále přeměňují daná pravidla stanovená naším obvodem, za svá „pravidla a podmínky“. Klienti prohlašují, že jinde na obvodech za tuto práci jejich kamarádi dostávají stravenky, bonusy, peníze navíc. Téměř každý týden přijde nějaký z klientů s novou verzí, která je pouze výmyslem. Toto vše však řeším já jako sociální pracovníce. Abych vyvrátila tvrzení klientů, obvolávám obvody, kde by dle jejich tvrzení se měly „vyplácet peníze navíc, stravenky,...“, zjišťuji informace, apod. Klienti si nechtějí nechat nic vysvětlit a stále si stojí za svým, ačkoli jejich tvrzení vyvrátím důkazy. Krádeže rukavic, ničení majetku obvodu (vozíky, lopaty) nejsou ničím výjimečným. Výjimeční nejsou ani klienti, kteří nastoupili k výkonu VS pod vlivem alkoholu – nebyli přijati. Rovněž ničím mimořádným není schovávání, skrývání klientů, úpěnlivě pracují jen před kontrolou.

Domnívali jsme se, že o výkon veřejné služby bude z řad potřebných větší zájem, ale skutečnost ukazuje, že pravděpodobně stávající podpora sociálně potřebných spoluobčanů je, i bez práce, dostatečná.

Pro malé obce je obtížná organizace těchto veřejných prací. (málo zaměstnanců). Zájemci o tuto práci jsou z řad méně kvalifikovaných a proto hůře umístitelných občanů na trhu práce. Nízká kvalifikace nedává obci mnoho možností využití, a proto se jedná spíše o udržovací nebo očištné práce. Na straně druhé je pořád lepší, když tito občané dělají nějakou práci, než by byli pouze příjemci některé sociální dávky.

Lidé, kteří jsou dlouhodobě příjemci dávek hmotné nouze a evidentně jsou závislí na alkoholu, je s nimi téměř nemožná spolupráce a možnost získání opětovných pracovních návyků je malá, by se měli povinně léčit. S takovými lidmi přece nelze uzavírat smlouvu o tom, že budou práci vykonávat svědomitě a navíc ohrožují svojí bezpečnost. Takoví jedinci jsou v podstatě nemocní. Obec je v takovém případě odkladištěm nepřizpůsobivých lidí samozřejmě pokud se tito lidé k veřejné službě přihlásí ať už dobrovolně nebo z důvodu, že už jim nic jiného nezbyvá.

V současné době dojednáváme s Městskou policií Brno možnost činnosti „strážce přechodu“, a to s využitím ustanovení § 79 odst. 1 písm. j) zákona č. 361/2000 Sb. v platném znění: osoba pověřená obecním úřadem obce s rozšířenou působností k zajištění bezpečného přechodu dětí a školní mládeže přes pozemní komunikaci v blízkosti školního zařízení... Na tuto činnost vhodné zájemce připraví Odbor prevence Městské policie Brno.

Problém spatřuje obec při dodržování bezpečnosti práce, zejména užíváním ochranných pomůcek, mezi něž patří i reflexní vesta (zejména při pracích v blízkosti komunikace). Město řešilo zvýšené náklady na zajištění pracovních pomůcek (hrabla, lopaty rukavice apod.). Prostory pro uskladnění a způsob přemísťování v terénu.

Dále nezodpovědnost klientů a jejich vztah k pracovnímu náčiní (časté zničení pomůcek – nikoli opotřebením či náročností činnosti).

Problém, kdo by měl organizovat veřejnou službu – na našem ÚMČ se o osoby vykonávající veřejnou službu stará sociální pracovnice, která současně zpracovává dávky v hmotné nouzi – přibýlo jí tak práce – celkové organizování, evidence těchto osob, musí vymýšlet práci pro tyto osoby.

Veřejná služba by měla být více prezentována na veřejnosti, v médiích, aby obce i organizace měly zájem o výkon veřejné služby. My jsme oslovili a navštívili naše spádové obce, a teprve po podrobnějším vysvětlení a seznámení co veřejná služba obnáší, některé obce zřídily veřejnou službu. U některých jsme byli neúspěšní.

Pracovníci oddělení hmotné nouze provádí školení bezpečnosti práce, sepisují smlouvy o nástupu na VS včetně případného ukončení. Provádí (ne pravidelně) kontrolu klientů a především při kontrole sledují dvě hlediska: zda klienti jsou na určeném místě a provádí určenou činnost a zda jsou dodržovány alespoň základní pracovní podmínky.

Organizace veřejné služby je podstatně náročnější než organizace veřejně prospěšných prací a obecně prospěšných prací. Pro případ nepříznivého počasí, je nutné mít zajištěnu práci pod střechou, což bývá velkým problémem. Nedá se s prací osob v hmotné nouzi příliš počítat, protože práce je nahodilá, těžko se organizuje. Oni chodí, když to vyhovuje jim a ne nám.

Z dosud získaných zkušeností můžeme ale uvést, že ať se pracovník – koordinátor VPP, nachází ve kterémkoliv odboru obce, nastává potíž, protože se nejedná o pracovníka hmotné nouze – nemá přístup do programu HN, a tedy zpracovávání a zadávání smluv o VPP zůstává v kompetenci pracovníků hmotné nouze. Vyškov se ubíral cestou, že orgány města činnost organizování veřejné služby zařadili do činnosti příspěvkových organizací zřizovaných městem, včetně všech školských zařízení. S neziskovými organizacemi, které projevíly zájem VS organizovat, uzavřelo město smlouvu. Tento systém se nám osvědčil – smlouvy uzavírají samotné organizace. Vytvořená nabídka pracovních míst v průběhu sledovaného období zcela dostačovala. Zajímavým zjištěním je pro mnohé z nás přístup téměř velké skupiny zejména žen, které v předchozích letech nikdy nepracovaly (ze sociálně vyloučených komunit) a nyní se většinou ucházely o možnost odpracovat 30 hodin. (Vyšší finanční přínos pro rodinu, ale hlavně zapojení do kolektivu zaměstnaných osob!!!!).

V souvislosti s nástupem na veřejnou službu je zájemce vybaven ochrannými pomůckami. V případě ukončení veřejné služby (dalšího nezájmu pracovat, odchodu z oblasti, nástupu do zaměstnání) jsou ochranné pomůcky z hygienického hlediska nepoužitelné pro další zájemce o veřejnou službu, z čehož vyplývají zvýšené náklady na pořizování ochranných pomůcek. Domníváme se, že by bylo vhodné ze strany MPSV stanovení příspěvku na základní ochranné prostředky při prvním nástupu zájemce o veřejnou službu.

Některé osoby, i když obec v jejich trvalém bydlišti umožňuje provádět veřejnou službu, využívají raději možnost odpracovat si hodiny ve veřejné službě v jiné obci z důvodu ostychu či nějaké hanby. Proto umožňuje naše město, aby si občané

z okolních obcí odpracovali veřejnou službu u nás a naopak někteří naši občané v jiné blízké obci.

Několik poznámek, které z materiálů obecních úřadů dále vplynuly (včetně ne zcela srozumitelných):

1. Snížení příspěvku na živobytí na úroveň existenčního minima, pokud osoby neodpracují stanovený počet hodin na veřejné službě, nic neřeší.
2. Nastavit výrazněji rozdíl mezi existenčním minimem osob, které nevykonávají veřejnou službu a jsou posuzovány v okruhu společně posuzovaných osob.
3. Umožnit pracovat na veřejné službě i osobám, které nejsou v hmotné nouzi.
4. Pokud by úřady práce vyhledávaly nezaměstnaným práci, nemusela by se veřejná služba zřizovat.
5. Někteří občané si zvyknou na podporu v nezaměstnanosti, potom na sociální dávky, přičemž dělají načerno, podnikatelé to vítají, tím se zhoršuje cena práce pro řádně zaměstnané.
6. Jsou komplikace s organizátorem veřejné služby, který tuto činnost vykonává na základě veřejně prospěšné práce – jde o limit 12 měsíců. Na druhé straně se však konstatuje, že se tito organizátoři osvědčují.
7. Od osob na veřejné službě je v řadě případů slyšet poděkování za to, že mají příležitost pracovat, že někam patří a že jsou užitečné (dokonce některé neměly objektivně možnost pracovat několik let).
8. Nevyváženost legislativy – na jedné straně osoba „musí“ vykonávat veřejnou službu pokud nechce mít krácené dávky, na druhé straně obec veřejnou službu zřizovat nemusí.

Pozitivní a negativní názory obcí na veřejnou službu (zpracováno z návrhů obcí na zlepšení veřejné služby)

Pozitivní názory na veřejnou službu:

Někteří občané rádi využívají možnosti odpracovat celých 30 hodin. Jsou rádi, že jsou nějak užiteční a prospěšní a že se alespoň na pár chvil dostanou do kolektivu mezi lidi a přijdou tak na jiné myšlenky.

Služba nám vyhovuje a její zřízení oceňujeme. Rádi tuto službu využíváme. Pomocí této veřejné služby můžeme např. rychle a pohotově řešit akutní problémy v obci – sněhová kalamita, úprava a údržba veřejných prostranství, kterou nejsme např. schopni svými pracovníky rychle zvládnout, apod.

Vítám tuto službu, je to patrně dobrá myšlenka.

Za naši obci hodnotíme institut veřejné služby kladně. Jak v přínosu odvedené práce těchto lidí pro obec, tak ve „výchově“ těchto lidí.

Z pozice orgánu pomoci v hmotné nouzi hodnotíme institut veřejné služby pozitivně, i přestože je to další agenda navíc. Vítáme takovýto motivační prostředek pro klienty, dlouhodobě doplácené příspěvkem na živobytí, protože je v našem městě veřejná služba provozována. Jinak na to budou možná nahlížet na sociálních odborech, jejichž obce veřejnou službu nezřizují a jejichž klienti nemají kde veřejnou (dobrovolnickou) službu vykonat, přestože by zájem měli, a musí tak být na dávkách kráceni.

S pracovníky, kteří se doposud zapojili do veřejné služby má obec velice dobré zkušenosti, mají zájem se zapojit do pracovního procesu a sejít se zase v kolektivu s jinými lidmi a kromě práce si popovídat a podělit se o své zkušenosti při shánění zaměstnání, sdělit si své problémy, pracovníci docházeli na pracoviště vždy včas a svou případnou nepřítomnost vždy omluvili.

Výkon veřejné služby se osvědčil, osoby v hmotné nouzi nemají pocit, že berou sociální dávky zadarmo, obnovují a upevňují se jim pracovní návyky.

Přínos motivace pro dlouhodobě nezaměstnané občany. Spokojenost občanů Police nad Metují při zajištění čistoty města.

Veřejnou službu velmi oceňujeme, je rozhodně velkým přínosem pro město, klientům na dávkách pomoci v hmotné nouzi pomáhá k začlenění do pracovního kolektivu, umožňuje sociální interakce na úrovni kolegů a zaměstnanec – zaměstnavatel, a sociálnímu odboru pomáhá při sociální práci – ukazuje, kteří klienti jsou skutečně ochotni a schopni zapojit se do pracovního procesu.

Výkon veřejné služby se osvědčil zejména v péči o zlepšení čistoty města v centru i okrajových částech a při údržbě zeleně. Za perspektivní je možné považovat i to, že

některé osoby vykonávající VS, ale které v minulosti nebyly samy schopny najít pracovní uplatnění ať již z důvodů osobnostních rysů, zdravotních, či jiných, vykonávají 30hodinovou službu pravidelně již od července 2009 dosud. U 2 osob v hmotné nouzi, dlouhodobě nezaměstnatelných, již byla dokonce uzavřena jiná forma pracovního uplatnění (VPP, dohoda o pracovní činnosti). Z psychologického hlediska je toto další, neméně důležité pozitivum, kdy tyto lidé s nadsázkou opět našli „smysl života“. S dalšími 2 osobami vykonávající veřejnou službu je počítáno od měsíce květen 2010 na převedení do trvalého pracovního vztahu.

Po 7 měsících provozu lze konstatovat, že se nám osvědčila a je přínosem pro naše město, což jsme si dostatečně ověřili hlavně v uplynulých zimních měsících. Žádné zásadní návrhy nebo připomínky na zlepšení organizace VS prozatím nemáme.

Kladné přijetí institutu veřejné služby od veřejnosti. Motivace osob dlouhodobě setrvávajících ve stavu hmotné nouze pro zachování pracovních dovedností.

Práce např. při zvelebení vzhledu obce či údržby její čistoty, odvedené v rámci veřejné služby jsou jistě podstatně více vidět v malé obci, než ve velkém městě.

Přestože neorganizujeme veřejnou službu pro jiné obce (jsme jim nápomocni radou a poskytnutím šablon dokumentů, jež jsme si vytvořili), v některých případech umožňujeme nezaměstnaným s bydlištěm jiným než ve Zlíně u nás veřejnou službu vykonat.

Veřejná služba je jistě vhodný nástroj pro motivaci dlouhodobě nezaměstnaných občanů získat popř. udržet si pracovní návyky nebo si najít zaměstnání. V naší obci je mezi nezaměstnanými občany o výkon VS značný zájem.

Institut veřejné služby hodnotíme velice kladně. Především se nám tato služba osvědčila v této době, kdy jsme museli zajišťovat úklid sněhu z obecních komunikací a chodníků. Nutno podotknout, že veřejnou službu v naší obci vykonávají pro stálý pracovní poměr takřka nezaměstnatelní lidé, kteří vyžadují neustálou kontrolu při samotném pracovním výkonu. I přes tuto skutečnost hodláme za stávajících podmínek institut veřejné služby nadále využívat.

Zavedení institutu veřejné služby se velmi pozitivně osvědčilo jako vhodná pracovní terapie dlouhodobě nezaměstnaných osob, zejména obtížně umístitelných na trhu práce. Překvapil nás velký zájem ze strany klientů o zařazení do pracovních skupin pro výkon veřejné služby, usilovali a usilují o ně i klienti, kterých se pokles částky živobytí na částku existenčního minima v důsledku dlouhodobého pobírání dávek hmotné nouze doposud netýká. Občané, vykonávající VS mají velmi dobrou pracovní docházku a ze strany organizace i občanů jsou pozitivně hodnoceni. Naučili se zodpovědnému přístupu k plnění úkolů, iniciativě a aktivitě; sami upozorňují, kde je třeba co vylepšit, kam soustředit činnost. V neposlední řadě práce v různorodém kolektivu pomáhá odstraňovat bariéry v mezilidských vztazích a odlišnostech. Lze konstatovat, že zavedení institutu veřejné služby má své opodstatnění a nespornou perspektivu.

Zachování pracovních dovedností u osob, které dlouhodobě setrvávají ve stavu hmotné nouze Zvýšení počtu pracovníků starajících se o pořádek na veřejných místech. Eliminace možnosti „práce na černo“. Pozitivní vnímání tohoto nástroje širokou veřejností.

Zapojení do výkonu veřejné služby (vytvoření míst) i neziskové organizace na území města. Motivace uplatnění kladně hodnocených účastníků VS ve spolupráci s ÚP do VPP nebo krátkodobého zaměstnání. Spoluúčast účastníka veřejné služby ve výši 1.000,- Kč na plnění pojistné události na škodě na majetku (při ztrátě a poškození pracovního náradí).

Máme za to, že veřejná služba je pro město přínosem přesto, že ne každý klient je ochoten a schopen odvést práci v požadovaném množství a kvalitě. Počet pracovních míst by mohl být vyšší, ale zájem ze strany klientů je malý. V době, kdy „nemusí pracovat“, ale dobrovolně by si zvýšili částku živobytí za výkon služby od 30 hod. za měsíc, je zájem klientů prakticky nulový.

Jsme spokojeni s výkonem veřejné služby u všech pracovníků. Šetří nám finanční prostředky, které bychom byli nuceni vydat za úklid obce apod.

System jak je nastaven, tak nám vyhovuje. Myslím, že si na něj zvykli i klienti a ten, kdo má zájem pracovat a přilepšit si v nouzi, ten tuto možnost využívá. Věřím, že tento systém by mohl znovu naučit pracovat ty dlouhodobě nezaměstnané, kteří již odvykli práci. Zaměstnali bychom i více zájemců. Každý, kdo přišel, tak práci dostal. Jediné náklady, které máme navíc, je pojištění. Ostatní náklady (nákup náradí, ochranných pomůcek apod.) nepočítám, protože práce bychom museli provést buď jinými zaměstnanci, nebo dodavatelskou firmou.

Pozitiva: Vrácení pracovních návyků, ranního vstávání do práce. Dobrou zkušenost máme u některých žen, které nikdy nepracovaly a jsou z veřejné služby nadšeny. Prakticky jinou práci než kolem vaření, vedení domácnosti a dětí neznaly. Při výkonu služby se vymanily z těchto praktik a tato práce je velice baví a těší se vždy na další měsíc. Od června 2009 byli 3 klienti v hmotné nouzi, kteří vykonávali veřejnou službu u výše uvedených organizací vzati na plný úvazek do pracovního poměru u organizace.

Veřejná služba pomáhá klientům, kteří dlouhodobě pobírají dávky pomoci v hmotné nouzi získat nebo obnovit pracovní návyky. Dále přispívá ke zlepšování životního prostředí a čistoty ve městě.

Od ledna 2009 byli příjemci dávek informováni formou letáků, písemností o institutu VS, byla zorganizována dotazníková akce ke zjištění předběžného zájmu, když obec uvažovala, zda VS zřizovat a s jakým počtem občanů kalkulovat.

V rámci založení institutu veřejné služby byla navázána spolupráce s místní stavební firmou, která obci dodala některé ochranné pomůcky pro pracovníky veřejné služby zdarma (jednalo se zejména o ochranné vesty a rukavice).

Veřejnou službu hodnotíme velmi kladně. Dlouhodobě nezaměstnaní lidé jsou díky ní motivováni k aktivnímu životu, získávají a uchovávají si pracovní návyky

a dovednosti. Mezi pracovníky vznikají i přátelské vztahy, dokonce si plánují, s kým a kdy chtějí pracovat. Podle zkušeností nebyly se zaměstnanci, až na malé výjimky, žádné problémy a práce byla vždy dobře odvedena.

Negativní názory na veřejnou službu

Jsou samozřejmě mezi občany bohužel i tací, kteří nad tímto způsobem možného finančního přilepšení tak zvaně ohrnují nos. I když se pokusili nastoupit do výkonu této veřejné služby, nebylo na ně spolehnutí a nedodržovali ujednání ve smlouvě. S těmi byla smlouva ukončena. Musím konstatovat, že tato možnost pomoci pro naše město je pozitivní. I když to obnáší zátěž na administrativu a na rozdělování a kontrolu dané práce, kompenzuje se to úsporou mezd.

Veřejnou službu zřídilo město na popud odboru sociálních služeb a za to byl pověřen její organizací. Toto řešení bylo rychlé a zpočátku praktické. Kdo z příjemců dávky pomoci v hmotné nouzi měl zájem, mohl potřebné hodiny odpracovat od měsíce, za který by se mu jinak dávky snižovaly. Po půlročních zkušenostech s organizací veřejné služby bych ji spíš předala příslušné organizaci. Jen si nejsem jista, zda by byli schopni akceptovat individuální přístup, přece jen ne každý, kdo pobírá dlouhodobě dávky pomoci v hmotné nouzi, je osoba práci se vyhýbající.

Občanů, kteří mají zájem o veřejnou službu, je málo. Mnohdy ani stanovené hodiny neodpracují. Pro obec je velmi náročné tuto službu zajišťovat, protože tito občané vyžadují častou kontrolu. Nemají pracovní návyky. Práci vykonávají lajdácky, mnohdy veřejnou službu ukončí, nebo požadují potvrdit výkon veřejné služby, aniž by hodiny odpracovali. Dochází ke konfliktům. Naše obec se tuto službu snaží zajišťovat, ale ze strany občanů je velmi malý zájem.

Většina nezaměstnaných nemá zájem, vyskytují se různé zdravotní problémy, proč nemohou. Veřejnou službu – úklid města považují často za ponížení jejich důstojnosti a degradaci.

Nezaměstnaní občané, jak vyplývá z dotazníku, příliš velký zájem nemají.

Asi 50% to jsou lidé, kteří se vyhýbají normální práci, alkoholici a osoby požívající omamné látky. A tito jsou absolutně nespolehliví, kradou pracovní nářadí, přičemž si i zaměstnání aktivně nehledají. Zbytek, lidé, kteří to potřebují a záleží jim na každé koruně a aktivně si hledají zaměstnání. Tato služba není pro město Boskovice až takovým přínosem, jak se tvrdí. Zrušil bych ji. Absolutně něčím jiným jsou VPP. Velmi dobrá zkušenost.

Zřejmě nouze některých lidí ještě není taková, aby je donutila pracovat.

Veřejná služba je nesmysl, třebaže je zaštiťována nejrůznějšími pozitivními hodnoceními zejména větších měst. Považuji to za zneužití lidí, kteří jsou v hmotné nouzi. Kdo je oprávněn rozhodnout kolik hodin mají odpracovat? Teď je to 30 měsíčně, po čase to může být 60 nebo 100? Kdo pracuje má dostat mzdu nebo plat, v duchu proklamace, aby se měl lépe, než ten, co nepracuje. Většinou jsou tam občané téměř nezaměstnatelní, tak proč jim nemohla být nabídnuta tato práce

po celý kalendářní měsíc ve formě veřejně prospěšných prací, včetně časového přizpůsobení jejich schopnostem? Úřad práce pro tyto občany nic neudělá, nikam je profesně nesměřuje a žádnou skutečnou pomoc ani rekvalifikaci jim neposkytne. Největší problém je v dodržování předem domluvených termínů práce. Osoby vykonávající VS nenastoupí bez omluvení, a proto se těžko plánuje jejich počet na stanovený den.

Po zkušenostech s veřejnou službou bych navrhoval její zrušení, protože výsledek práce je téměř nulový. Tito lidé nejsou schopni téměř nic udělat sami, stále na ně musí někdo dohlížet a odpracovat za měsíc 30 hodin je pro některé z nich téměř nadlidský výkon. Většinou jejich činnost spočívá v celodenním opírání o lopatu nebo smeták.

Pro obecní úřad znamená organizování veřejné služby další zátěž: administrativní – prostudování metodických pokynů, sepisování smluv a vystavování potvrzení. Kvůli administrativním záležitostem jsme také upustili od žádosti na poskytnutí dotace na pojistné.